DEFENSIO
BELGARUM
CONTRA
EVOCATIONES
ET
PEREGRINA JUDICIA.

Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui. Prov. 22. verſ. 28.

LEODII,
Apud SEBASTIANUM CREEL.
M. DC. LXV.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEFENSIO BELGARUM CONTRA EVOCATIONES ET PEREGRINA JUDICIA.

Scribendi occaſio.

PErſeverant adhuc intemperiis agitari avida quædam rerum novarum in Urbe ingenia: gliſcere ſolet, & colligere animos licentia, ubi prima molitio non quâ poterat celeritate oppreſſa eſt. Quid nuper profectum eſt Regis Catholici moderatione, quâ Romanum Decretum a ſub ditione ſua paſſus eſt reci-

a *Bulla Urbani VIII. contra Cornelii Ianſenii Auguſtinum edita.*

Digitized by Google

recipi, cui ob inſolitas clauſulas fas ei fuerat intercedere, niſi ut primam ferendo injuriam invitaret novam, Non defuerant in conſultando ſententiæ, quæ ſecurum animum & conſcientiam illæſam præſtare Regi poterant, ſi recuſaſſet admittere, ſed maluit Religioſiſſimus Princeps in re ſacra obſequi, etiam cum damno juris ſui, quàm ad extremum pertendere: uti profitetur ea epiſtola, quam ante annos aliquot ad a Belgii Gubernatorem de re iſta ſcripſit. Nimirum imitatus eſt illam humilem Caroli M. proavi ſui vocem, quæ refertur à Gratiano diſt. 19. c. 3. *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, ut quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum,*

a *Ad Marchionem de Caſtel-Rodrigo ſcripta* 10. *Ian.* 1646.

Digitized by Google

gum, tamen feramus, & pia devotione toleremus.

Cognitâ Regis voluntate, Belgæ mox ad promulgationem Urbanianę Bullæ, ſed veteri ritu, ſalvo majorum more, & ſecundum Regionis privilegia proceſſerunt: emiſſo inſuper edicto Regio, quo turbantibus publicam tranquillitatem (cujus cuſtodia Regi incumbit) tam Clericis quàm laicis condignæ pœnæ irrogantur; idque exemplo piiſſimorum Imperatorum, qui canones veterum conciliorum ſanctionibus ſuis roborarunt, *pœnis exilij & publicationis bonorum* diſertè utrique hominum ordini ſcriptis, ut videre eſt ex Marciani Imp. edictis, quibus Chalcedonenſem Synodum confirmavit. Cujuſmodi leges tantum abeſt, ut Eccleſiæ olim diſplicuerint, ut etiam laudibus celebraverit earum Sancitores. *a* Ita Anaſtaſius I. Papa

a Vide de hac Anaſtaſij Epiſt. Baron. to 6. ad n 402. n. 26 & ſeq.

Epiſt. 3. ad Joannem Hieroſolymitanum ſcripta Anno 402. exultat, quòd Principum edictis vetita ſit cunctis Deo ſervientibus, adeoque vel maximè Clericis librorum Origenis lectio, & legentibus eâdem autoritate pœna impoſita. *Illud*, inquit, *quod eveniſſe gaudeo, tacere non potui, Beatiſſimorum Principum manaſſe reſponſa, quibus unuſquiſque Deo ſerviens ab Origenis lectione revocetur, damnandumque ſententia Principum, quem lectio rerum profana prodiderit.* Iſto igitur, hoc eſt, optimo Chriſtianorum ævo, auctoritate Principum vetabatur improbatorum librorum lectio, pœna atque damnatio ſententiâ Principum irrogabatur, etiam Eccleſiaſticis, quos olim ſpeciali motione Deo ſervientes, & Deo militantes nominabant.

Inverſo nunc ordine officia iſthæc ſibi præſtari adeò indignantur Romanæ Curiæ proceres, ut proteſtatione nuper typis emiſsâ, auctoritatem

tem Regiam ſugillare per emiſſarios ſuos aggreſſi ſint. Cui machinationi coërcendæ, ac tuendo Juri Regio, cùm moderatè à miniſtris ejus occurſum eſſet, directa omni indignatione, miniſque in Chalcographum ipſum, qui ſpretis legibus Patriis, ſine permiſſu publico, libellum formis ſuis excudere auſus eſſet, non remiſit impetus indulgens ſtudiis ſuis natio; ſed epiſtola bene longa, quam hodie *Breve* vocant, ſub nomine Innocentii Pontificis compilata, tempeſtatem totam in optimum Archi-ducem convertit, contumelioſis appellationibus *Abſolonis* & *Achitophelis* Principem & Conſiliarios Regis inceſſans. Potuerat meritò reſcripſiſſe Archidux quod An. 871. Carolus Calvus Galliæ Rex litteris Adriani II. Pontif. durius quidem, ſed longè infra hanc acerbitatem ſcriptis, reſpondit: [a] *Deprecantes vos in Omnipotentis*

[a] *Extat inter Ep. Hincmari, in collect. Sirmondica, ord. 42. Videatur & altera ejus ep. ord. 47.*

tentis Dei honore, & ſanctorum Apoſtolorum veneratione, ut tales inhonorationis noſtræ epiſtolas: taliaque mandata, ſicut hactenus ex nomine veſtro ſuſcepimus, nobis, & Regni noſtri Epiſcopis, ac primoribus de cætero non mandetis, & non compellatis nos, mandata & epiſtolas veſtras inhonorandas contemnere, & miſſos veſtros dehonorare. Sed ſilentio ac innatâ modeſtiâ animum cohibens, ſperavit exemplo ſuo exaſperatos Curialium animos poſſe placari, & ad benignitatem inflecti.

Vtrùm ſpe iſta decidit, excitatis novis fluctibus in Belgij Primatem, & ſeniorem ejus Coëpiſcopum, eò quòd juſſi nuper ſententiam aperire Regi de Bullæ Urbanianæ promulgatione, quædam de Privilegiis Regionis, ex Eccleſiarum Belgicarum jure Romanis auribus non ſatis accepta, admiſcuerint.

Quapropter Romam in Jus vocati, ad cauſam dicendam ſeveris & ante hac inauditis mandatis urgentur inſinua-

ſinuationibus etiam clanculariis, ſubdolis, & inſidioſis contra omnem formam Juris terrentur, adhæc ſchedis quibuſdam incognitis, quæ ſpeciem habent diffamatorii libelli, peſſimo exemplo lacerantur viri dignitate conſpicui, exiſtimatione integerrimi, de quarum machinationum, ſi veriùs calumniarum perverſitate, atque univerſim de evocationis hujus viribus diſſertationem aliquam fieri, è re viſum eſt: qua occaſione paulò generaliùs de Privilegiis Belgarum, quibus inſtructi ſunt ad ſubmovenda peregrina omnia judicia, & refutandas exterorum evocationes, agendum eſt.

Digitized by Google

CAPUT I.

Vetuſtiſſimæ Belgarum leges, & juratæ pollicitationes Principum, de ſubmovendis generatim peregrinis judiciis.

1. *Nihil Belgis antiquius, quàm proprio Iure & judiciis uti.*
2. *Hujus rei veſtigium apud Cæſarem & Tacitum.*
3. *Ante quatuor ſæcula pactiones cum vicinis populis ſuper ea re initæ.*
4. *Primæ leges Brabanticæ ante* 3. *ſæcula &. capitula Læti Introitus idem ſanxerunt.*
5. *Ius de non evocando Belgas, auctum privilegio Caroli IV. Cæſaris An.* 1349. *cujus vis exponitur.*
6. *Aliud privilegium ne ullibi exterarum gentium Brabantus Brabantum in jus vocet aut ſiſtat.*
7. *Privilegia hæc etiam concernunt Eccleſiaſticam Iuriſdictionem.*

1. QUi ingenia, inſtitutaque Belgarum habent perſpecta ſciunt, nihil illis unquam fuiſſe antiquius, aut enixiori ſtudio à Majoribus poſteritati traditum, quàm ne peregrinis, vel legibus, vel judiciis, obno-

obnoxii viverent. In ipſis *Cæſaris* & *Taciti* Commentariis, quibus nihil habemus de rebus noſtris vetuſtius, veſtigia quædam proprii, & impermixti Juris Belgarum deprehendere eſt. lib. 7. de bel. Gal. *Principes*, inquit Cæſar, *Regionum, atque pagorum, inter ſuos jus dicunt, controverſiaſque dirimunt*.

2. Adeò verò externa omnia aliquando averſati fuimus, ut nec delicias peregrinas, quæ facillimum aditum ad homines ſolent habere, admiſerimus, lib. 1: de B. Gal. ſcribit idem, *minimè ad eos* (Belgas) *mercatores ſæpè commeant, atque ea, quæ ad effeminandos animos faciunt, important*. Apud Tacitum l. 4. hiſtor. *Tencteri* (Belgica aut Affinis Belgicæ Gens) *ſincerus, integer, & ſui Iuris populus*, ubi de ſumma rei colloquium fit, Ubios hortatur, *ut inſtituta, cultumque patrium reſumant*. Apud Germanos à quibus origo Belgis, mores indigenas pro legibus ſemper valuiſſe,

 idem

idem nobis author eſt, *a & jura per pagos vicoſque reddita ab his, qui in conciliis populi electi eſſent.* Poſt Taciti ævum longa barbaries & caligo res noſtras pluribus ſæculis preſſit: ubi verò reviviſcere litteræ & publica monumenta apud nos cœperunt, prima ſtatim cura, & mentio fuit de legibus & judiciis propriis tutandis, peregrinis ſubmovendis.

Alia quibus utimur Jura, moribus ferè, & longævo uſu, ac ſine ſcripto invaluerunt; hoc jus ab initio publicis actis conſignatum eſt, deinde pactis, conventis, ac populi ſcitis frequenter renovatum, Imperatorum etiam, & Pontificum Privilegiis agnitum, & auctum: Principum denique & Magiſtratuum jurejurando continua ſerie ſtabilitum ad nos pervenit.

3. Nondum ullæ leges nobis ſcriptæ erant, cùm jam de declinandis peregrinis judiciis, cum vicinis populis

a *Tac. de moribus Germanorum.*

pulis paciſceremur: ſolliciti fuimus munire nos adverſus externa, priuſquam domi legibus excoleremus noſtra: Brabantia, prima & ampliſſima Belgii regio, vix antiquius monumentum oſtentat legum ſuarum, quam rudes illas, ſed inartificioſa ſimplicitate venerandas tabulas, quas An. 1312. Joannes Brabantiæ Dux Cortenbergæ condidit: at integro propè ſæculo vetuſtiora ſunt pacta, quæ Henricus Brabantiæ itidem Princeps, cum Colonienſi Præſule pepigit, die 13. Decembr. An. 1251. a *Ne occaſione debitorum, conventionum, vel pactionum, alter alterius res, vel perſonas, in civitate Colonienſi vel in terra Ducis accipere poſſet, vel arreſtare.*

4. Primo verò illæ, quas dixi, tabulæ, à Duce & Proceribus regionis ſolenniter juratæ, quæ nobis tanquam Solonis axones, vel Lycurgi Rhetræ religioſæ ſunt, nihil ſtudioſius inculcant, quàm jus dicen-

dum

a *Vol.* 1. *Ant. Edictor. Belgic. l.* 5. *tit.* 1. *c.* 1.

dum eſſe ſubditis & incolis, per Judices indigenas, eo loco ubi forum ſortiuntur, & ſecundùm cujuſque civitatis leges : interpoſitâ fide de non ferendo, aut permittendo, ut quis adverſus ea faciat.

Ducis Joannis ad Proceres & populum verba ſunt, &c. *Cunctis jus poſtulantibus Iudicia recti faciemus per Scabinos, aut eos quibus judicare incumbit, atque uti ſecundùm propoſita negotia forum ſortiuntur, nimirum unicuique ſecundùm Ius civitatis ſuæ, nec adverſus hoc faciemus, aut fieri patiemur; & ſi quid elucidandum aut mutandum incidet circa ll. id ſemper fiet adhibito conſilio bonorum virorum hujus regionis, quæ omnia fide & jurejurando noſtro tactis ſacroſanctis Evangeliis promittimus, per nos, & ſucceſſores noſtros firma. & ſtabilia fore, atque curaturos, ut ab aliis obſerventur.*

Hæc eadem promiſſa ſecuti deinde Principes ad hanc diem in Imperii ſui auſpiciis renovarunt, &

jurejurando fidem ſuam populo ſuo adſtrinxerunt.

Quos verò pollicetur aliquis judicandos fore apud ſuos Judices, & ſecundùm ſuæ civitatis Jura, nec ſe laturum, ut id violetur; auxilium, tutelamque addixiſſe ſine dubio intelligitur, ſi quis præter morem Majorum aliò in Jus vocet. Nam quemadmodum Iuriſconſulti dicunt eum, qui promiſit *habere licere*, eorum verborum vi efficere debere, ne per quemquam omninò fiat, quo minùs nobis habere liceat, *l. ſtipulatio iſta* 38. *ff. de Verb. Obligat.* Ita qui fruituros ſpopondit Cives ſuos jure quopiam, omne impedimentum à ſe avertendum addixiſſe intelligitur. Et id quidem ſufficiebat hactenus, ne quis indigena diſtraheretur à foro ſuo, quamdiu apud patrios Lares & intra fines regionis maneret. Si enim extraneus Judex, aut litigator Brabantum è ſedibus ſuis aliò in jus vocaret, impunè poterat non parere vocatus,

catus, & ſpernere Imperium vocantis.

Verùm ſi incola peregrè profectus ibi contraxiſſet, aut bona poſſideret, in aliena Provincia, vel ibi repertus foret; communi, uſitatoque interdicto manus injectionis & immiſſionis in bona, quod *arreſtum* dicimus, rapi in Jus Brabantum nihil vetabat, cùm autoritas Principis vſque eo ſe non porrigeret, neque dici poſſet id promiſiſſe, quod præſtare in manu ejus non eſſet.

Supererat hæc præterea difficultas, quòd, cùm quædam portio Brabantiæ Romanum Imperium jure clientelari tunc agnoſceret, non videretur ſolius Ducis autoritate plena ſecuritas ſubditis data, quippe quæ derogare nequiret juris dictioni, quam Judices Imperiales ratione feudalis ſubjectionis in eam regionem ſibi adſcribere poſſe videbantur.

5. Ut

Digitized by Google

5. Ut igitur pleniſſimè, quoad ejus fieri poſſet, ſubducerentur Brabanti externis judiciis & evocationibus, duo eximia beneficia iis conceſſa ſunt, quibus tum ab omni Imperialium Judicum poteſtate exempti eſſent, tum extra provinciam quoque deprehenſi, domum revocandi jus haberent.

Primum, quod *Bullam Auream* vulgò dicimus, à Caroli IV. Rom. Imp. Joanni Brabantiæ Duci donatum, munerandis officiis, & obſequiis deceſſorem ejus, quibus dubias res Imperii, ope ſua, & armis ſæpiùs ſtabilierant. Alterum ipſius Ducis, ne ullibi gentium extra propriam regionem Brabantus populari ſuo diem dicere, aut litem intendere auſit; pœna capitis ſancita in eum, qui adverſus legem commiſerit. Quæ privilegia ab invicem diverſa, perperam à quibuſdam confuſa & commixta ſunt, quem errorem rerum Brabāticarum non ſatis gnarus inter

cæte-

cæteros erravit vir alioqui ſummus; *P. Peckius de Iure ſiſtendi, cap. 8.* Inutilem etiam ſubtexens quæſtionem, an extra fines Romani Imperii, puta in Hiſpania, Anglia, Gallia, Brabantus Brabanto manus poſſet injicere, ſeu arreſtare.

Rectè quidem amplectitur negantem ſententiam, ſed argumento rei non accommodato, quaſi ſcilicet Cæſaris Edictum & Bullæ Aureæ vis ad eas etiam regiones pertingat, ſeu interpretatione extendi poſſit, quæ Romano Imperio tunc non parebant, cui rationi ægrè acquieverint Flandri, Batavi, aliique contrariis Principum declarationibus ſuffulti, & à Bulla hactenus immunes & exempti.

Paulò diſtinctiùs proinde atque ordine hæc enarranda ſunt.

[a] Carolus ejus nominis IV. Imperator. *Favoris ſui prærogativa volens proſequi eos, qui diuturnitate laborum, & immo-*

a *Oct. Cal. Aug. Anno* 1349.

immotæ fidei conſtantia circa procurandos Imperii Romani honores claruerant, [a] *decrevit, ac Edicto perpetuo ſtatuit, ne ullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Princeps, Comes, Baro, Nobilis, aut cujuſcumque conditionis exiſtat, Eccleſiaſticus ſeu temporalis, in quibuſcumque cauſis criminalibus, realibus aut perſonalibus, aliquam Iuriſdictionem, ſeu judiciariam poteſtatem in ſubditos Ducis intra diſtrictum ipſius conſtitutos; ad inſtantiam cujuſcumque perſonæ, intra vel extra limites diſtrictus ejuſdem exiſtentis, evocando, citando, appellando, &c. exercere præſumat.* Et paulò poſt : *Nec aliquis Vaſallus, ſubditus, aut ſervitor dictorum Ducis & ſucceſſorum ipſius, in quibuſcumque Epiſcopatibus, terris, ſeu Dominiis ſacro ſubjectis Imperio, Eccleſiaſtica & temporalis; ſeu cujuſcumque alterius Iuriſdictionis exiſtat, &c. arreſtari, impignorari, ſeu detineri, rebus aut corpore moleſtari debeat.*

Quod Privilegium deinde à pluribus

[a] *Tom. 1. Edictorum Ant. lib. 2. tit. 2.*

bus Romanis Imperatoribus confirmatum eſt, delegatâ in perpetuum Senatui Brabantiæ auctoritate coërcendi omnes, cujuſcumque gentis ac ordinis homines, in legem committentes, etiam qui Ditionis Brabantiæ non eſſent.

Primum verò editum eſt exemplum coërcitionis ab Imperatore ipſo in Epiſcopum Leodienſem, qui Brabantos ad tribunal ſuum non eo ſeriùs evocaverat, quæ ejus acta Carolus ſolemni ſententiâ reſcidit, 2. *Nonas Apr.* 1354.

Hâc porrò Imperiali ſanctione duo apparet eſſe conſtituta. Primum ne ullus eorum qui juriſdictione in Imperio funguntur, ſubditos Ducis Brabantiæ extra limites Provinciæ ſuæ evocare auſit. Secundum ne in ditionibus, quæ Imperio parent, manuum injectione in perſonas aut bona, Brabanti detineri quavis de cauſa, aut aliter in Jus vocari poſſint. Evocatio Judicibus omnibus,

in

in quos Cæſar Imperium habet, interdicitur, ſeu eam poſtulet Brabantus, ſeu Imperio ſubjectus, ſeu alius quivis. Manus quoque injici Brabanto, cùm intra fines Imperii erit, aut diem ei dici, generatim vetitum, ſine perſonarum diſcrimine, ſeu id tentet Brabantus, ſeu quis alius, cum Cæſar Judices omnes, in quos poteſtatem habet, abſtinere ab his actibus, evocationis, prehenſionis, & citationis voluerit.

Nimis igitur in arctum cogunt ſenſum Aureæ Bullę, qui hoc ſolùm vetitum volunt, ne Brabantus Brabantum ſub Imperio in jus trahere auſit: uti è contrario latiùs, quam par eſt, vim ejus extendunt, qui per eam licere non putant extra terminos Imperii Brabantum Brabanto diem dicere, cùm Cæſarea auctoritas neque Brabantos vel eorum actus obſtringat extra Imperium: nec hanc legem dicere potuerit Judicibus exteris eorum regnorum, quæ Maje-

Digitized by Google

Majeſtatem Imperii Romani non agnoſcunt, veluti Hiſpanis, Gallis, Britannis.

Quare ſi aliud nihil impediret, non eſſet de numero vetitorum in Regnis iſtis, Brabantum à Brabanto judicio pulſare. Verùm ne id fieret, à Duce ſuo ſingulari beneficio obtinuerunt, quod inter ea capitula pridem relatum eſt, quæ in auſpiciis inaugurationis Principes religiosè populo ſuo promittere conſueverunt.

6. Nimirum Wenceſlaus Brabantiæ Dux die 3. Jan. 1355. invitatus, ut ait, meritis & officiis nationis, novam legem Brabantis dixit, ne deinceps alter alterum extra fines regionis in jus vocaret, pœnâ ultimi ſupplicii & amiſſionis bonorum indicta ei, qui fecerit. Quæ res poteſtatem Principis minimè excedit, licèt de ſubditis ſtatuat in alieno territorio conſtitutis, cùm Juriſconſulti non ambigant, leges atque mandata

data Principum adſtringere cives peregrè agentes, præſertim ſi nominatim in eos concepta ſint, *l. 2. Cod. de commerc. l. 2. C. de vectigal. c. ult. X. de conſtit. Peckius d. c. 8.*

Verba autem eorum Capitulorum ſunt: *Iuravimus & promiſimus perpetuò firmum & ſtabile fore, ne alter alterum extra Provinciam in jus vocet: Eum, qui fecerit, vita & bonis ſuis exuendum.*

Eum verò articulum explicatiorem atque auctiorem deinde repetierunt ſubſecuti Principes, addito promiſſo, ſeveritatem pœnæ ſe nulli unquam moderaturos, & expunctis exceptionibus paucis, quæ intuitu Eccleſiaſticæ juriſdictionis initio fuerant admiſſæ.

Cùm enim olim tres cauſarum ſpecies ad audientiam Eccleſiaſticam Leodienſis vel Cameracenſis Epiſcopi deduci poſſent, videlicet de teſtamentorum validitate, de pactis matrimonialibus & rebus in pios uſus donatis,

Digitized by Google

donatis , ſeu per amortizationem ſubductis ſæculari poteſtati ; providerunt poſtea Majores noſtri de his etiam ſpeciebus , & diſertè à Principe ſtipulati ſunt , die 26. April. 1515. ne ulla ex cauſa ad tribunalia Eccleſiaſtica , municipes vel incolæ Brabantiæ evocari poſſent, aut Iuriſdictionem vicinorum Epiſcoporum agnoſcere cogerentur , niſi apud delegatos eorum , qui in Brabantia reſiderent. Quæ nova cautio ſolenni Principis ſacramento firmata , ad hanc diem religiosè cuſtoditur.

Vnde non eſt, quòd quis exiſtimet, ad civilia negotia & ſæculares Judices tantùm pertinere juratas Principum pactiones , quas attulimus ; cùm ex his quæ jam memoravi, manifeſtum ſit, non minùs de Eccleſiaſticis cauſis actum fuiſſe , quam de civilibus ; atque appareat , nullum omninò caſum omiſſum eſſe , quo pertingere vel poteſtas vel amicitia

citia Principis poterat, quin exemptum eſſe voluerit, & in perpetuum fore juraverit, à peregrinis judiciis & Imperiis.

Adeò verò cordi fuit populo Brabantico, ne etiam Eccleſiaſticis evocationibus ad extraneos Judices pertraherentur, ut ſpeciali ac ſolenni conventione ad mutuum auxilium Primores Provinciæ cum populo ſe obſtrinxerint. 6. Novemb. 1486. ad avertenda decreta, & mandata omnia, quibus præter morem Majorum incolæ ad Eccleſiaſtica judicia vocarentur.

CAPUT II.

Jus Belgarum de non admittendis evocationibus extra Provinciam, reſpicit non tantùm civilem, ſed & Eccleſiaſticam & Pontificiam juriſdictionem.

1. *Oſtenditur Iusjurandum Principum de non evocandis Belgis comprehendere etiam Pontificias evocationes.*
2. *Solenne exemplum irritæ hujuſmodi evocationis*

Digitized by Google

tionis Abbatis Parcenſis in Brabantia Anno 1477.

3. *Archidux Maximilianus Pontificiæ evocationi ſe opponit, adactus, ut ait, juramento Ordinibus præſtito.*

4. *Principes Belgii in Læto Introitu non minùs jurant Eccleſiaſticis, quàm Sæcularibus.*

5. *Non excedit Principum poteſtatem hujuſmodi Privilegia Clericis concedere, & tueri.*

6. *Referuntur plura Edicta, quibus modus poſitus eſt evocationibus Romanis, & cohibita juriſdictio Eccleſiaſtica*

7. *Quæ dicta ſunt, confirmantur exemplis optimorum è vetuſtate Principum.*

8. *Quæ concernunt ordinem publicæ diſciplinæ, ſpectant ad officium Principum.*

9. *Muniti ſunt inſuper Belgæ Pontificio privilegio anni* 1515.

10. *Concilium Tridentinum cum hac cautione admiſſum eſt, ne evocationes admittantur extra Provinciam, etiam Epiſcoporum ad Pontificem.*

11. *Occurritur contrariæ rationi.*

12. *Scriptores exteri privilegii Belgici meminerunt.*

13. *Idem agnoſcunt Cardinales, Concilii Tridentini Interpretes, Anno* 1615.

14. *Luculentum de eo teſtimonium Internuntii Belgici.*

NE verò quempiam turbet, quòd tam generatim de Eccleſiaſtica auctoritate, ad eum modum de non evocan-

evocando extra Provinciam arcta-ta, diximus, ut videatur etiam, quæ à Romana Curia nomine Sedis Apoſtolicæ exercetur juriſdictio, comprehendi, ejus tamen ſummam dignitatem atque faſtigium à nemine in ordinem cogi poſſe, atque à communibus regulis ſemper intelligi exemptam, tam Theologiæ quàm Canonũ Conſulti conſentiunt; paulò accuratiùs de hac re dicendum atque oſtendendum eſt, id non tantùm pluribus ſeculis conſtanter ſic obſervatum; ſed & ipſius Romani Pontificis privilegio diſertè ſtabilitum, edictis deinde Principum noſtrorum ſæpè renovatum, æquitati etiam & ſacris Canonibus tum gentium plerarumque uſui conſentaneum; denique Pontificiæ auctoritatis amplitudini minimè eſſe adverſum.

1. Atque imprimis neutiquam ambiguum eſt, hanc Principum noſtrorum, tam ſupremorum Magi-

Digitized by Google

ſtratuum, ac eorum, qui juriſdictione funguntur quando jurejurando capitulis *Læti Introitus* ſe adſtringunt, mentem eſſe, ac fuiſſe ſemper, ita ſubmovere peregrina judicia, ut non minus eas, quæ auctoritate Pontificiâ in Urbem fiunt evocationes, faceſſere juberent, quàm quæ ab aliis inferioris ordinis Judicibus emanant, atque, ſi fas eſt dicere, non ſine gravibus cauſis horruiſſe majores noſtros præ cæteris Romanorum judicia, pluribus incommodis obnoxia, non obſcurè teſtatum nobis reliquerunt.

Id verò quod dixi de jurisjurandi ſententia, non poteſt evidentiùs, quàm ex rebus publicè geſtis & ſcriptis, atque conteſtationibus Principum cum Pontifice, ſecutoque negotiorum eventu cognoſci.

2. Sixtus IV. Pontifex litteris Romæ datis die 2. Junii, Anni 1477. Theodoricum Thulden, Cœnobii Parcenſis in Brabantia Abbatem, in urbem

Digitized by Google

urbem evocaverat, ut de læſa aucto-
ritate Sedis Apoſtolicæ coram eo
cauſam diceret.

Volumus, inquit, *& ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna tibi mandamus, ut infra terminum duorum menſium, à receptione præſentium computandorum, noſtro conſpectui te præſentes, alioquin ſcito Te privationis periculo ſubjacere. Datum Romæ, &c.*

3. Maximilianus Auſtriæ Archidux, Belgii tunc Princeps, deinde Romanorum Imperator, eâ re cognitâ, litteris Abbatem monet, 23. Novemb. 1478. ne Pontificiæ evocationi morem gerat, *Vobis*, inquit, *diſtrictè præcipimus, & mandamus, ne eam ob cauſam extra Patrias noſtras vos abſentetis, imò ſtatim viſis præſentibus ad nos veniatis.* Ad Pontificem verò eâdem die litteras dat, & civilibus verbis citationi intercedit, addens: *Si denique veſtra Sanctitas cauſam cognoſcere cupit, eam, ut committit alicui his partibus Prælato, viro probo,*

partibus non ſuſpecto, &c. Nec ut ſecus agatur facilè ferre potero. Cumquę nihilominus perſeveraret in ſententia Pontifex, alteras ad eum ſcripſit Archidux, ſubmiſſas quidem & civiles, ſed acrimonia tinctas. *Si Abbas*, inquit, *cujuſpiam delicti reus, animadverſione qualibet dignus exiſtimetur, non adverſabor, quin Apoſtolicæ Sedis honoris ratio in hoc habeatur; Dummodo Iudice in partibus dato idoneo, & neutrali, id juris ordine compertum ſit. Quod profectò ſic æquum ſuſtineo, ut fruſtrà ſecus aliquid à me exigatur, adjuvante Domino Deo.*

Aliquantò placatior deinde redditus Pontifex cùm cauſæ diſcuſſionem delegaſſet Præpoſito Eccleſiæ S. Joannis in Urbe Trajectenſi ad Rhenum, iſque Abbati diem dixiſſet ad reſpondendum in Diœceſi ſua; quia ſic rurſum impingebatur in Brabantorum jurata Privilegia, qui intra fines Provinciæ ſuę omninò judicandi ſunt, Maximilianus, qui *honoris & fidei ſe nunquam prodigum*

gum futurum, Pontifici ante reſcripſerat, ad Præpoſitum epiſtolam miſit in hanc ſententiam. *Intelligimus vos virtute certæ Commiſſionis venerabilem Patrem Theodoricum Abbatem Monaſterii noſtri Parcenſis coram vobis in cauſam traxiſſe, Procuratori cuidam, Apoſtolicæ Sedis Fiſcali, ad hoc, ut dicitur, deputato, ſuper certis articulis reſponſurum. Unde revera miramur plurimum, &c.* Et paulò pòſt: *Verùm, quia is modus agendi nobis & ſubditis noſtris gravis admodum eſt, & intolerabilis*, AC APERTE CONTRARIUS PUBLICO STATUTO, ET PRIVILEGIO, QUO FIDELIBUS NOSTRIS, POPULO, ET STATIBUS DUCATUS NOSTRI BRABANTIÆ JUREIURANDO PROMISIMUS, NON SINERE QUEMVIS EX EIS EXTRA DUCATUM IPSUM AD JUDICIUM EVOCARI, *quò minus fruſtratoris vexetur moleſtiis, & expenſis, cùm intus non deſint, qui expeditam adminiſtrent juſtitiam, vos serioſè requirimus,*

mus, ut eum Iudici competenti relinquas judicandum, quod ſi ſecus fieret, id nobis ingratiſſimum eſſet, & opportuno remedio refelleremus, cooperante Domino Deo, &c.

Apparet jam illo æuo priuſquam Pontificio ullo privilegio de non evocando muniremur, quod Anno 1515. Leo Pontifex I. ſanxit, jure domeſtico tutos fuiſſe Brabantos, adverſus exterorum Judicum evocationes, neque vel tunc auctoritate Pontificia quempiam etiam Prælatum extra Provinciam citari potuiſſe, idque *Iurejurando* Principum, quod *Populo & ſtatibus* præſtant, comprehendi diſertè Maximilianus profitetur.

Quidni verò Ordo Eccleſiaſticus comprehenderetur, qui primum locum in conventu publico Provinciæ tenet, & potiorem Reip. tribum repræſentat, quando Pollicitationibus Læti Introitus Princeps adſtringitur? Ternis quippe partibus conſtat

conſtat Ordo totus cui juratur, cuíque privilegia & inſtituta confirmantur, atque ſunt, *Prælati*, *Proceres*, *miſſiſque potentibus urbes*. Leges generales populo & Clero utiles, & ad genium nationis formatas ſemper intellectum eſt utriſque pariter prodeſſe, & ubi occaſio fert, utroſque iis uti vidimus, & ad hoc auxilium non minus Eccleſiaſticos proclamare, quàm laicos, quotidiana exempla oſtendunt.

5. Non admirabitur verò, niſi rerum noſtrarum ignarus, à poteſtate civili modum aliquem ingenio gentis aptum præſtitutum eſſe Eccleſiaſticæ Juriſdictionis exercitio, cùm conſtet ab omni ævo id à Principibus noſtris factitatum, quorum officio ſemper exiſtimatum eſt incumbere, ne contra privilegia, aut inveteratos mores exæſtuaret externa ulla poteſtas, & pacem tranquillitatemque Reipublicę interpellaret.

Digitized by Google

Hoc non eſt ipſam poteſtatem Eccleſiaſticam minuere , ſed exercitium ejus cohibere intra terminos rationis , ne publicam quietem lædat , & intercedere iniquis & exorbitantibus Decretis Romanæ Curiæ ; quod officium *Interceſſionis* rectè præſtari etiam ab eo , qui directam aut legiſlativam poteſtatem in Eccleſia non habet, oſtendi poteſt exemplo non inepto , licèt è profana vetuſtate petito, ſcilicet Tribunorum plebis , in Romana Republica, qui & ſi jus condendæ legis olim non haberent, atque adeò nec Curiam ingredi poſſent , cùm de ea deroganda deliberabatur ; tamen Decreta à Patribus ſcripta recognoſcebant, & ſi videbantur Reipublicæ damnoſa, rata eſſe non ſinebant, idque genus officii ſolenni vocabulo Veteres *Interceſſionem* vel *auxilium* vocabant. Frequens mentio eſt apud Livium, Tribunorum intercedentium Senatus-Conſultis & auxilium

Digitized by Google

lium præbentium civibus adverſus leges & Prætorum juſſa, de qua re latiùs Briſſon. de form. l. 2. Hoc verò eſt illud vocabulum *Interceſſionis*, quod cùm ingeminarent ſubinde in Tridentina Synodo, Principum Legati, decretis quibuſdam ſe opponentes, quæ exiſtimabant condi in damnum civilis poteſtatis, turbabantur Patrum nonnulli, priſcæ hujus formulæ ignari, atque alter alterum percontabatur, pro quo demum fieret interceſſio, ſeu ut ipſi interpretabantur, ſupplicatio.

a Eodem verò reipſa recidit, quod Theologi quidam ad Principes aiunt pertinere, impedire injuſtas Eccleſiaſticorum uſurpationes, quæ facti & violentiæ ſpeciem habent, non *juriſdictionaliter*, vel *auctoritativè*, ſed *impeditivè* & *per modum defenſionis*, Caietan. de auctor. Papæ cap. 27. P. Victoria, Sylveſter, aliique

a *Arnoldus Ferrerius, in Apol. quam pro orat. ſua habitu in Concilio ſcripſit anno* 1563.

Digitized by Google

que relati à Duvallio de autor. Pont. part. 2. qu. 9.

Quibus accedat Joannes Pariſienſis, Dominicani Ordinis Doctor, in Tr. de Pot. Regia & Papali c. 21. qui ait : *Licitum eſt Principi abuſum gladij ſpiritualis repellere, eo modo, quo poteſt, etiam per gladium materialem, præcipuè ubi uſus gladij ſpiritualis pergit in malum Reipublicæ, cujus cura Regi incumbit, aliter enim ſine cauſa gladium portaret.*

Non ſunt igitur ambitioſa vel incompetentia Principum edicta, quibus proſpectum eſt adverſus Romanæ Curiæ evocationes, decreta, judicia, ſententias & executiones, quibus ſubinde Belgas turbari, diſtrahi, evocari, contingebat, quæ operæ pretium erit, brevibus recenſere.

Anno 1447. die 3. Jan. Philippus Burgundiæ & Belgii Princeps, ut generali remedio occurreret incommodis, quæ Eccleſiaſticis Mandatis & Citatoriis libellis patiebantur in-

incolæ, Edicto perpetuo voluit, ne quis in Brabantiam inferret, aut ſubditis ſuis inſinuaret ullas citationes, monitiones, ſententias, aliavè Decreta, à tribunalibus Eccleſiaſticis elicita, niſi priùs à juridicis & Magiſtratibus locorum examinata, & aſſenſu eorum munita forent, pœna exilii perpetui jndicta iis, qui id facerent. Quod non tam de novo conſtituere ſe ait, quàm in uſum revocare vetus Patriæ inſtitutum, aliquámdiu intermiſſum.

Circa annum 1480. cùm occaſione Beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæ in Curia Romana conferebantur, inſanum in modum Belgæ litibus agitarentur, ære exhaurirentur, cenſuris, monitoriis, evocationibus, extra Patriam vexarentur, providerunt opportunis remediis Optimi Principum Maximilianus & Philippus, a & cum primùm ſimpliciter è ditionibus ſuis eliminaſſet cun-

a *Edicto* 12. *Septemb.* 1485.

cunčta hoc genus reſcripta, coërcitis Laicis pariter & Clericis, qui impetrarent & inferrent bonorum prehenſione aliiſque gravibus pœnis, his verbis: *En defendant à toutes perſonnes, tant d'Egliſe, qu'autres, qu'ils n'apportent, admettent ſemblables proviſions, &c. à ſçavoir les gens d'Egliſe par la prinſe, & miſe en noſtre main de leur temporel.*

a Deinde Philippus Archidux die 20. Maij, denuò queſtus de malis artibus & inſidioſis clauſulis curialium, quas ſub nomine Bancquariarum cautionum, aliiſque monſtroſis nominibus proponebant, ut horum ſimplicitati illuderent, unde eveniebat, miſeros in prima inſtantia in Urbem extrahi, ſeu ut ipſe loquitur; *Dont furent aucuns adjournez hors de nos Pays en premiere inſtance contre les droits, hauteurs, prerogatives, franchiſes, & libertez de nous, & de nos dits Pays.* Rem tandem ita moderatus

a *Edicto* 20. *Maii anno* 1495.

tus eſt, ut nollet deinceps niſi conſulto & annuente ſupremo Conſilio ſuo, reſcripta ulla beneficialia, proceſſus, ſententias, litteras executorias, in has regiones inferri; ſancitis gravibus pœnis, tam adverſus Eccleſiaſtici Ordinis homines, quàm profanos. Diſceptationes verò beneficiales ita partitus eſt, ut provincialibus Conciliis ſuis adſcriberet judicia poſſeſſoria: locorum verò ordinariis cauſas pètitorias primæ inſtantiæ.

Injecto etiam freno Appellationibus ad Romanam Curiam, quæ per id ævi primas quoque inſtantias frequenter interſecabant, mandavit, ut illæ judicibus Provincialibus deinceps decidendæ delegarentur.

Denique cùm inter publicas populi ſui perturbationes & hāc recenſuiſſet: *Que quelques-uns faiſoint en vertu des reſcripts par eux obtenus en la Cour de Rome, attraire, & citer en premiere inſtance, aucuns pourveuz, &c.* Et paulò

paulò poſt: *A cauſe dequoy nos ſubjects ſe treuvent legerement, & à petite occaſion admoneſtez, & attraits hors de nos Pays, & innodez des cenſures & autres peines Eccleſiaſtiques, &c.* Conſtituit: *Que nul pour raiſon des dicts benefices, eſtant en nos dits Pays, n'atraye nos ſubjects, ny autres y reſidens, par vertu deſdites Bulles, & reſcrits de Cour de Rome, &c.* Sub idem tempus incolis Flandriæ ſpeciali etiam edicto proſpectum eſt, adverſus peregrina judicia, & evocationes extra Provinciam: Cùm enim queſti eſſent incolæ: *Que des ſujets & inhabitans du Pays contre leurs Privileges, uſances, & couſtumes à leur grands fraiz & deſpens, eſtoient journellement adjournez, & attraitz en premiere inſtance hors dudit Pays.*

a Priſtina edicta revocavit Belgii tunc pro Archiduce Legatus Engelbertus Naſſovius, atque generatim conſtituit, 28. Octobr. 1494. ne quidquam peregrè allatum deinceps execu-

a *Vol.* 1. *Gand. lib.* 1. *rub.* 5.

executioni mandari poſſet, in Provincia iſta, niſi ipſius Concilii Flandrenſis litteris, & aſſenſu munitum, in hæc verba : *Avons ordonné, que nulles lettres, Mandemens, ou Proviſions obtenus hors ledit Pays de Flandres ne ſe mettront à execution, ſans ſur iceux lettres, mandemens, ou Proviſions, avoir nos lettres d'attaches, ou de la Chambre du Conſeil en Flandres.*

a Generalem rurſum ſanctionem ſæculo proximo emiſit Philippus Hiſpaniarum & Belgii Princeps, ne quidquam Româ profectum executionem in Belgio obtineret, niſi placito firmatum, vel Sanctioris, vel Brabantiæ Concilii : cujuſmodi mandato ſatis quoque tuti ſumus, adverſus Romanas evocationes, & ea omnia, quæ receptos mores noſtros poſſent lædere : cum placito Regio firmandum nunquam ſit à Conſiliariis reſcriptum ullum, quo Romæ aut alibi extra Provinciam dies dicetur homini Belgæ. Hæc

a *An.* 1547.

Hęc in cauſis beneficialibus natis ex reſcriptis Romanis, atque inter Clericos, hoc eſt, in rebus maximè Eccleſiaſticis, non tantùm primæ ſed ulterioris inſtantiæ, à Principibus noſtris ita conſtituta, tam firmiter hodiè cuſtodiuntur, ut nemini in mentem veniet de eo controverſiam movere.

7. Si tamen quærat aliquis, unde hæc auctoritas Principibus ſęcularibus ſit, ſtatuendi de jurisdictione, & judiciis Eccleſiaſticis, atque circumſcribèndi terminis, quos dixi, Pontificiam poteſtatem, quæ non ab hominibus, ſed à Deo Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi donata eſt? tum, quomodo edicta, quæ attulimus pœnam exilii, & captionis bonorum in Clericos ſanxerint, ſine violatione Eccleſiaſticæ immunitatis?

Præter id, quod ſuprà de officio Interceſſionis adverſus oppreſſiones dictum eſt: tueri optimè factum poſſumus, exemplo religioſiſſimorum

Prin-

Digitized by Google

Principum omnis ævi, qui & plura & graviora circa diſciplinam atque negotia Eccleſiaſtica, ſine contradictione, atque adeò cum aſſenſu Pontificum & Synodorum univerſalium conſtituerunt.

Acta primorum Conciliorum plena ſunt mandatis, cognitionibus, ſententiis Imperatorum, quibus Pacem Eccleſiarum, concordiam Epiſcoporum, æquabilitatem, atque ordinem in cœtu Eccleſiaſtico, auctoritate ſua ſtabiliebant, aut turbatam reſtituebant. Baſſianus Epheſi Epiſcopus in Chalcedonenſi Synodo Act. II. Marciani auxilium ita implorat: *Omnis ſalus violentiam patientium noſtra tranquillitas eſt, præcipuè autem Sacerdotum Chriſti, quapropter & ego ad has preces veni.* Act. 13. Eunomius Nicodemię Antiſtes ſimiliter tutelam ejus expoſcit, hoc exordio uſus: *Deus vobis regnum & omnium rerum Imperium, ut omnes gubernetis ad ſalutem orbis, & pacem Eccleſiarum, juſtè donavit.*

Plures

Plures in eadem Synodo Præſulum contentiones autoritate ejuſdem Imperatoris ſopitę ſunt, qui demum tribus Edictis Canones omnes confirmavit, pœnis diſertè in Clericos quoque contumaces & inquietos conſtitutis Exilii & confiſcationis bonorum, quæ ſunt ipſæ illæ pœnæ, Edictorum Regiorum, quæ ante adduximus.

Ad Synodum Tyriam a Conſtantinus Dionſium Virum Conſularem miſit, ut rerum gerendarum admoneret Epiſcopos, atque *animadverſor eſſet & cuſtos conſervandæ æquabilitatis & ordinis.* Tituli Codicis Juſtinianei de *ſum. Trin.* de *Epiſcopis & Clericis* referti ſunt conſtitutionibus Impp. Conſtantini, Anaſtaſii, Arcadii, Honorii, Gratiani, Theodoſii, utriuſque Leonis, Juſtiniani, quibus de juriſdictione ſeu audientia Epiſcopali, de Clericis, Eccleſiis, earum-

a *Epiſtol. Conſtant. apud Baron.* 334. *numer.* 9.

rumque bonis, atque aliis ordinem Eccleſiaſticum ſpectantibus multa ſalubriter ſancita, & ab Eccleſia olim placidè admiſſa ſunt, cùm nondum tanta ambitio invaluiſſet.

Omitto [a] Novellas Conſt. Juſtiniani, quas etſi Nicolaus Alemannus, ut ambitioſas & incompetentes traducat, quòd varia de perſonis & rebus Eccleſiaſticis conſtituant; conſtat olim ab Eccleſia receptas fuiſſe, & in judiciis Eccleſiaſticis admiſſas, teſte Hincmaro, in Opuſculo c. 17. & Jvone Ep. 280.

Carolus M. in Capitulari Aquisgranenſi A. 789. poſt ſeriam Epiſcoporum monitionem addit: *Quapropter & noſtros ad vos miſſos direximus, qui ex noſtri nominis autoritate, unâ vobiscum corrigerent, quæ corrigenda eſſent.* Ludovicus Pius in Capitulari ſuo. An. 823. *Quoniam*, inquit, *complacuit divinæ providentiæ, noſtram mediocritatem ad hoc conſtituere, ut ſanctæ*

a *In notis ad Procopii annotata.*

ctæ ſuæ Eccleſiæ & Regni hujus curam gereremus. Hos verò Principes tantùm abeſt, ut Eccleſia eam ob cauſam reprehenderit, ut inter bonos & benè de ſe meritos ſemper habuerit, & ut quibuſdam placet, inter Divos etiam retulerit.

8. Nimirum ea, quæ pertinent ad externam diſciplinam, ordinem atque tranquillitatem Eccleſiæ, quę plurimùm à juriſdictionis uſu ac exercitio pendet, Principum ſollicitudine ſemper procurata ſunt, ut Reſpublica etiam hac in parte pacata eſſet & compoſita, ſecundùm ingenium populi, ſecundùm inveteratos mores cujuſque loci, ne Eccleſia, quæ membrum ejus eſt, à communibus inſtitutis diſſidens, æquabilitatem ejus turbaret & pacem.

Ad Anaſtaſium Imperatorem ſcribens Gelaſius Papa, id brevibus complexus eſt: a *Quantum ad ordinem*

a *Gelaſ. Pap. I. Ep. 8. ad Anaſtaſ. Imp.*

nem pertinet publicæ diſciplinæ, cognoſcentes Imperium Tibi ſuperna diſpoſitione collatum, legibus tuis ipſi quoque parent religionis Antiſtites.

Generale eſt, & ad ordinem publicę diſciplinæ pertinet, privilegium, ut domi & apud forum ſuum Belga judicetur: Clericis & Laicis materia & commoditas communis eſt: ab omni vetuſtate uterque ordo hoc jus tenaciter coluit, retinuitq́ue: turbari quietem publicam, cum laribus ſuis extrahuntur incolę, experimentis compertum, & evocationibus omni ope obviam ſemper itum eſt. Proinde ad officium ſpectat Principum, communes & inveteratas leges, in re communi utrique ordini ſcriptas & utiles, tueri, & ſi ſubreptitiis Decretis, aç uſurpationibus impetantur, uti contra violentiam *auxilium* impertiri & *intercedere.* Neque aliud præſtant Edicta quæ memoravimus, quæ non eſt ideò ut quis culpet ut ambitioſa.

9. Et

9. Et his quidem rationibus, etſi Principum noſtrorum leges ſatis validæ videri poterant ad ſubmovenda peregrina judicia, prę́ſertim Brabantis, munitis inſuper non tantùm juratis Principum pactionibus, ſed & immemoriali uſu, qui vim Apoſtolici Privilegii quoque obtinet, ut Magiſtri Juris conſentiunt; placuit tamen ut tantò firmiùs foret privilegium, & à Curialium machinationibus immune, atque, ut Juſtinianus loquitur, *ut ex ſacerdotali & civili virtute cuſtodiretur*, Nov. 58. Sacræ auctoritatis adminiculum & oraculum adhiberi.

Itaque Leo Pontifex ejus nominis X. 3. Non. Jul. 1515. *Ut indemnitatibus, indebitis vexationibus Belgarum, ſalubriter provideret, prout perſonarum & locorum ac aliis qualitatibus conſideratis, conſpiciebat in Domino ſalubriter expedire, ſtatuit, & ordinavit, quod vaſalli & ſubditi Caroli Archiducis, tam Laici quàm Clerici Sæculares &*

Regu-

Digitized by Google

Regulares, pro quibuſcumque cauſis, ſorum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum prætextu, extra loca, Archiduci Carolo ſubjecta in prima inſtantia citari, aut quomodolibet ad judicium convocari non poſſint, ſed in partibus illis in prima inſtantia cognoſcantur, &c.

Fruſtrà verò contendunt Romanæ aulæ aſſentatores, ipſum Pontificem evocantem, non comprehendi generali hujus Bullæ conſtitutione: quòd ut loquuntur, perſona loquentis, & ſtatuentis, ſemper intelligatur exempta; ſed pertinere privilegium tantùm ad privatos, pertrahentes Belgas ad Romana tribunalia in beneficialibus, ac ſimilibus privatis cauſis: Pontificem ſibi ipſi non ſtrinxiſſe manus, nec ademiſſe ſucceſſoribus ſuis, imò nec adimere potuiſſe auctoritatem à Deo datam cognoſcendi, & judicandi, ubi negotij qualitas id exigeret.

Hæc enim & his ſimilia, quæ ſpe-

cioſè diſſeruntur, ſponte ſuâ evaneſcunt, ſi quis non unâ Bullæ particulâ, ſed totâ integrè perſpectâ, judicium ferat. Diſertè profitetur Pontifex, ſua quoque decreta, hâc conſtitutione comprehendi, imò *quaſcumque litteras Apoſtolicas, quaſcumque etiam fortiſſimas, ac derogatoriarum derogatorias clauſulas, in ſe continentes.*

Sed fortaſſis nullum, vel irritum eſt, ſi Pontifex ſupremâ poteſtate uſus, aliud decernat.

Audi ipſum aliter pronuntiantem: *Decernentes, omnes, & ſingulos proceſſus, ac cenſuras, quos & quas contra præſentium tenorem, quâvis etiam Apoſtolicâ auctoritate, abſque præſentium allegatione & expoſitione, ſeu productione haberi, & promulgari, nec non quidquid aliàs ſecus à quoquam,* ETIAM PER NOS ATTENTARI, ET SEDEM PRÆDICTAM, *& quâvis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit, nullius roboris, vel momenti exiſtere.*

At

At aiunt, de Pontificis mente, hîc ſatis ſuperque liquere, eumque in hoc negotio derogatum voluiſſe contrariis omnibus conſtitutionibus, & privilegiis.

Verùm hanc derogandi poteſtatem, ipſe ſibi eâdem ſanctione præripuit, niſi obſervaret modum ibi præſcriptum: *Decernentes præſentibus*, PER NOS, AUT SEDEM PRÆDICTAM, *etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam de conſilio Fratrum, nullo modo derogari poſſe, vel derogatum cenſeri, niſi id per litteras Apoſtolicas, ſub plumbo, tribus vicibus, ita ut ſemper quâlibet vice trimeſtre intercedat, idem Carolo Archiduci inſinuatum fuerit, & non aliter, aliàs, nec alio modo.*

Irritum rurſus declarans, *quidquid etiam* PER NOS, inquit, AUT SEDEM PRÆDICTAM *contigerit attentari.*

Verùm, aliqui negant ad criminales cauſas pertinere Bullam, quòd

Digitized by Google

id nominatim dictum, expreſſumque non ſit.

Sed quæ ratio, quis color eſt, eximendi ab his generalibus verbis, *pro quibuſcumque cauſis, forum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus*, iſtud genus cauſarum, quod jura omnia civilia, & Canonica præ cæteris inculcant, in proprio foro tractandum eſſe? Ita Fabianus Papa ſcribit, *Non oportet accuſatum alibi, quàm in foro ſuo audiri.* Stephanus Papa decernit: *Vltra Provinciarum terminos, accuſandi licentia non progrediatur, ſed omnis accuſatio intra Provinciam audiatur.* Quæ loca, cum aliis pluribus, refert Gratianus *Cauſa* 3. *quæſt.* 6. Aliam ejuſdem anni, & Pontificis conſtitutionem, ſimilibus verbis conceptam, ita interpretatur Eraſmus à Chokier, loco jam deſignando, ut comprehendat etiam criminales cauſas.

Denique mera cavillatio eſt, hanc evocationem, quæ facta eſt, à regulis

Digitized by Google

gulis communibus , & privilegiis ideò velle exemptam, quòd non exprimat, quibus accuſantibus, ſeu ad quorum inſtantiam citentur Epiſcopi : id enim ſi ſufficeret omittere in litteris citatoriis, nemo non videt, quàm levi negotio everti, & eludi totum privilegium poſſit.

Satis noti ſunt calumnioſi Delatores, patent omnibus importunæ inſtantię, & præſtigiæ, quibus aures Pontificis fatigatæ, & obtuſæ, Epiſcopis, etſi ſubmiſsè deprecantibus, jam clauſæ ſunt. Quàm verò ridiculum eſt dicere, quia non memoret decretum evocationis ullius nomen, aut inſtantiam, hoc ipſo totum privilegium Leonis, cum clauſulis omnibus, & cautionibus ſuis corruere, atque ita gratiam Belgis, tam ſollicitè procuratam & ampliſſimè conceſſam, leviſſimâ technâ poſſe ſubverti: quod non aliud fuerit, quàm Pontificem, ut in proverbio eſt, pro theſauro carbones Archiduci obtruſiſſe.

Digitized by Google

Eâ quidem formâ concepta eſt Bulla, non poſſe Belgas citari extra fines Regionis, ad cujuſcumquè demùm inſtantiam, quia ſcilicet plerumque ſic judicia inſtituuntur, parte unâ citationem procurante; ſed addit conſtitutio, *aut aliàs quomodolibet, ad judicium convocari non poſſint.* Quod etſi etiam additum non foret, manifeſtum eſt, non in eo fundamentum Bullæ reſidere, nec momentum omne inde pendere, an exprimat in citatione Pontifex, quo inſtante in jus vocetur Belga, an id reticeat.

Sanè majores noſtri, in diſcuſſione Canonum Concilij Tridentini, non dubitarunt aliter, ac generaliùs interpretari, hanc Leonis conceſſionem, ut jam jam dicendum eſt.

Sed videntur huic expoſitioni obſtrepere adhuc Magiſtelli quidam, qui negant Pontificiam auctoritatem ſic poſſe conſtringi, præſertim in Epiſcopos, ſingulari obedientiæ juramento Pontifici authoratos, ut ne-

Digitized by Google

nequeat in jus vocare contumaces, & læſæ ſupremæ dignitatis, quam tueri ipſi promiſerunt, reos coërcere. Diſcant verò à Iuriſconſultis, juriſdictionem non intelligi intervertiei, qui per Delegatos cognoſcit, cùm ipſa definitio juriſdictionis ſic in libris Juris expreſſa ſit, ut ſit, *Iudicis dandi licentia.* [a] Cognoſcere verò Pontificem per Delegatos, illo ipſo in loco, ubi crimen dicitur admiſſum, adeò non minuit aut lædit juriſdictionem, vel auctoritatem Pontificiam, ut ſi aliter eam exerceat, & de crimine velit cognoſcere procul à loco perpetrati delicti, ubi probationes tam criminis, quàm innocentiæ haberi vix poſſint, non tam jus dicere, quàm deſpoticè, rigidè, & incongruè DOMINARI, dicendus ſit, quod à ſuis abeſſe, & ad Reges gentium tantùm pertinere, Chriſtus Dominus voluit. Itaque cùm melior, æquabilior, & mitior reddatur juriſ-

 dictio,

a *L. 3 ff. de Iuriſdictione.*

dictio, ſi in partibus delegetur judex, ubi id moribus,& ingenio gentis congruit, augeri potiùs, & perfici dicenda eſt hâc ratione, quàm imminui.

Rectè proinde Leo Pontifex evocationes, quas in prooemio, *Indebitas vexationes* vocat, à Belgis generatim avertit, contentus exercere *Paſtoralis officii partes, prout perſonarum, & locorum, & aliis qualitatibus diligenter conſideratis, conſpexerit in Domino ſalubriter expedire.*

Qui jurejurando Pontifici obedientiam addixerunt, & jura, dignitatemque ejus propugnare polliciti ſunt, an ita demùm religioni ſuæ facere ſe credunt ſatis, ſi imperium nullis privilegiis alligatum, nullis regulis adſtrictum, hoc eſt abſolutam pro libitu DOMINATIONEM illi procurent? Juramentum, ut conſentiunt Juriſperiti, interpretandum eſt, ſecundùm naturam actus, cui apponitur, nec mutat, aut tranſ-

formAT

format negotij qualitatem, extra terminos jure conſtitutos. Ita qui juravit, pecuniam numeratam creditori ſuo ſolvere, non prohibetur exceptionem non numeratæ pecunię intra biennium opponere, quia hæc exceptio naturæ negotii, ſecundùm æquitatem congruit, *l. ult. Cod. De non num. pecunia.* Qui obedientiam juratus promiſit, ſacratiore quidem vinculo adſtringitur, ſed aliud genus obedientiæ, quod abeat à communi norma, addixiſſe non intelligitur, non remiſit nuntium Nicęnis Canonibus, privilegiis, aut moribus regionis, nec renuntiaſſe cenſetur exceptionibus, aut temperamento, quod ratio, & æquitas dictant. Profectò inſulſus ſit, qui dicat, Epiſcopos, quia juramento ſe mancipaverint obedientiæ Pontificiæ, non poſſe, vel Bullæ Leoninæ implorare beneficium, vel Conciliorum regulis, aut Patriæ privilegiis ſe deinceps tueri, atque admittere debere Bullam Cœ-

Digitized by Google

næ Domini, & quæcumque Romę cuduntur moribus & juribus noſtris contraria. Hæc inepta, & à communi ſenſu aliena, ſapiunt diſputandi & contradicendi illam pruriginem, quæ à pulvere Scholaſtico, etiam provectis ſubinde adhæreſcit. Ratum proinde maneat, etiam Epiſcopos in cauſis criminalibus, & evocante Pontifice, etſi ad nullius inſtantiam conceptæ ſint citationes, Leonis privilegio tutos eſſe.

10. Nemo ignorat, quantum momentum ſit in idem conſentientis utriuſque ſupremæ poteſtatis. Hilarus Papa ad Epiſcopos Galliæ ſcribit, [a] *Convelli non poſſe, quæ & ſacerdotali Eccleſiaſtica præceptione fulciren-tur, & Regia.* Ut non ſine cauſa Majores noſtri intercesſerint contrariis Decretis Concilii Tridentini, quibus negotia quædam cognitioni Romani Pontificis in prima inſtantia permittebantur; juſtâ ſcilicet inter-

pre-

[a] *Hilar. Papa Epiſt.* 11.

pretatione eximentes à vi generalium conſtitutionum ea, quæ ſpecialibus conſuetudinibus & privilegiis aliter in certis Provinciis pridem eſſent introducta, cùm eam interpretandi normam etiam Pontifex ſibi probari oſtendat, *c.* 1. *de conſtit. in* 6.

Dicti Concilii ſeſſione 13. cap. 8. ſtatuitur: *ut cauſa Epiſcoporum, cùm pro criminis objecti qualitate comparere debebunt, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipſum terminentur.*

Conſultus Brabantiæ ſupremus Senatus ante Concilii publicationem, ut annotaret & ſuggereret Regi ea capita, atque decreta morum, quæ inveteratis conſuetudinibus, privilegiis, & juribus regionis exiſtimaret adverſari, de eò quod retuli capite cenſuit his verbis: *Il ſemble, qu'on pourroit traire les ſujets hors du Pays, ce que ſeroit directement contre l'indult des ſaints Pape Leon & Clement, & auſſi contre les Ordonnances de ſa Majeſté, & de ſes tres-Illuſtres & tres-Catholi-*

ques Predeceſſeurs, leſquels indults ne ſont accordez, ny ordonnances faites ſans grande & pregnante cauſe.

Apparet hinc rurſus exiſtimaſſe Senatores Regios rerum noſtratium apprimè conſultos viros, non tantùm Pontificio privilegio, ſed Principum auctoritate & legibus indigenis ſatis cautum eſſe incolis, etiam Prælatis & Epiſcopis, ne ad Tribunal Pontificum ex cauſa quoque criminis in jus vocari poſſent, de quare decreto iſto ſtatuitur.

Studioſè repetitur eadem hæc cautio his omnibus locis, quibus ex verborum generalitate præjudicium aliquod privilegio de non evocando incolis inferri poſſe videbatur. Seſſione 22. cap. 5. Quòd ſtatuitur in concedendis diſpenſationibus cauſæ cognitionem eſſe adhibendam, moderantur his verbis Brabantini Conſiliarii: *Les ſujets ne peuvent eſtre tirez hors du Pays, comme deſſus.*

Seſſione 24. cap. 5. Cauſæ quædam

Digitized by Google

dam graviores Epiſcoporum, judicio Sedis Apoſtolicæ reſervantur, monent verò rurſus Brabanti: *Que le Roy pourroit garder ſon ancien droit, & auctorité, pour la ſeureté, & tranquillité de ſon Pays.*

Seſſione 25. de reformat. cap. 10. Statuit Synodus, deſignandos eſſe in quaque Diœceſi Judices aliquod Synodales, quibus cauſæ à Sede Apoſtolica delegari poſſint. Metuunt hîc iterum Brabanti juri ſuo, quod tantoperè retinere cupiunt, notantque: *L'on pourroit tirer les ſujets hors du Pays.* Nimirum quia Diœceſis alicubi extra Provinciam excurrit.

Quæ verò à Conciliis ſingularum Provinciarum ſuggeſta ſunt Regi, capita morum & privilegiorum Belgicorum, quibus nova Decreta Tridentina derogare videbantur, ea Belgii Gubernatrix Anno 1565. ſpeciali Regis juſſu litteris datis ad Epiſcopos & Magiſtratus Belgii, declaravit, integra & illæſa cuique

Pro-

Digitized by Google

Provinciæ permanſura, non obſtante Concilii generali promulgatione, his verbis: *Aux quels droits ſadite Majeſté n'entend eſtre derogué par ledit ſaint Concile, non point en intention de contrevenir audit Concile, mais pour tant mieux l'effectuer & le mettre à deuë execution, ſelon la qualité, & nature, d'un chacun Pays & Province, à laquelle l'execution doit eſtre accommodée.*

Nimirum, non lædit auctoritatem Eccleſiaſticam ſeu Conciliorum, ſeu Pontificum diverſa variis in locis conſuetudo, quæ nihil contra fidem aut bonos mores uſurpat. Benè Abbas Cluniacenſis lib. 1. epiſtol. 2. *Sunt innumerabiles & diverſiſſimæ diverſarum Eccleſiarum ad unam Catholicam pertinentium conſuetudines, ut penè tanta ſit varietas, quanta multiplicitas Eccleſiarum, ſed non damnat aliquem diverſa inſtitutio, qua & veræ fidei inſervit, & caritatis compaginem non diſſolvit.*

Si quis hæc convellere nitatur, ex

Decre-

Digitized by Google

Decretalium regulis aut ſcholaſticorum traditionibus, quæ dictant, non valere conſuetudines, aut uſurpationes Laïcorum, etiam immemoriales, quibus violatur aut convellitur Eccleſiæ libertas, *cap. Clericide extr. judiciis*, *cap. cum terra extr. de Election. cap. cum inter. cap. ad noſtram de conſuet.* Non deeſt huic nodo, quod ex eodem etiam armamentario reponamus: non poſſe quidem conſuetudine aut præſcriptione libertatem vel poteſtatem Eccleſiaſticam in totum aboleri, poſſe tamen in quibuſdam articulis ei derogari, præſertim conſuetudine quâdam mixtâ, quæ ex Laicorum & Clericorum conſenſu exurgat, cujuſmodi eſt ea, quæ conjunctim utrique ordini jus peperit, non parendi Imperiis, quæ extra Provinciam exercentur, & aliò incolas vocant, atque ita ex hac difficultate *Covarruvias* ſe expedit, *pract. quæſt. cap. 7. num. 5.*

Sed

Sed neceſſe non eſt, in hanc diſputationem cum Doctoribus quibuſdam deſcendere, quando, ut jam vidimus, non ſolâ conſuetudine, uſu immemoriali, aut Principum conceſſione, ſed & Pontificio privilegio hac in parte munimur: neque res de quâ agimus hujuſmodi ſit, ut Eccleſiaſticam poteſtatem lædat, ſed redigat ſolùm ad terminos rationis, æquitatis, & veterum Canonum, uti infra dicendum eſt.

12. Manſit igitur Belgis inconcuſſum jus vetus de non evocando extra Provinciam, etiam poſt Concilii Tridentini promulgationem, non admiſſis etiam exceptionibus illis, quæ ex Decretis quibuſdam ſecundum verborum generalitatem manare videbantur. Quod ſi quis nobis, aut Majoribus noſtris quaſi domeſticis teſtibus non accredat, fidem habeat homini Italo, & Hiſtorico fido, Guicciardino, qui in Belgii deſcriptione ita refert: *Il Pontifi-*

ce, per qual ſi voglia pretenſione, ò correctione non puo chimare perſona, ne Pralati, ne Laici fuori del Paeſe, unde è neceſſario que mandi ò deputi qua Commiſſarii per vedere & intendere la cauſa pretenduta.

Ad Gallos etiam hujus rei notitia pervenit, ejuſque meminit Chopin. lib. 2. de ſacra Politia cap. 4. n. 8. his verbis: *In Belgicis Hiſpani Regis ditionibus uſu receptum eſt, abs pacto convento inter Regem, & Pontificem, ne cauſæ Eccleſiaſticæ alibi, quàm in patriis litigatorum finibus dirimantur, &c.* Et addit: *Concilium Tridentinum publicatum eſſe in Belgio; ſalvis nominatim, ac reſervatis Principi ejuſque Clientibus privilegiis ſuis omnibus.* Mentionem etiam facit Eraſmus à Chokier, in Tr. de Juriſdict. in exemptos, Tomo 2. in ſcholiis ad Conſtitut. Leonis X. An. 1515.

13. Dubitationem verò omnem diluit declaratio ſeu reſponſum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum

pretum 23. Jun. An. 1615. Alberto Archiduci Belgii Principi ſuper hac re redditum , quod integrum hîc tranſcribere operæ pretium viſum eſt, cum ipſa Archiducis propoſitione, quæ & illud confirmat, quod Chopinus ſupponit pactis inter Pontificem & Regem id jus aliquando confirmatum fuiſſe. Propoſitio his verbis concepta eſt.

Cùm in Burgundiæ, Brabantiæ, & Flandriæ, ac aliis Belgii partibus dominio Alberti Archiducis Auſtriæ ſubjectis, inter alia Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Synodalia ſtatuta ex immemorialibusconſuetudinibus,concordatis,& privilegiis notoriis earumdem partium hucuſque in viridi tentum, & obſervatum ſit, omnium incolarum coram exteris judicibus nullatenus evocabilium, cauſas præſertim appellatorias Iudicibus ſynodalibus Patriæ duntaxat committi, & nihilominus inter alias Nuntiorum *Apoſtolicorum Belgii facultates inſertum aſſeratur indultum, eaſdem cauſas generaliter committ-*

mittendi, & cognoſcendi; ideò per Philippum Maſium, pro eodem Alberto hîc reſidentem, quæritur, an per dictas facultates Nuntiorum Apoſtolicorum hîc annexas, poſſit dictis ſtatutis & privilegiis aliquatenus derogatum cenſeri, juxta cap. 20. ſeſſ. 24. de reformat.

Eſt verò reſponſum Propoſitioni in hanc ſententiam: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, facto prius verbo cum S. D N. Paulo PP. V. Reſpondit ſanctiſſimi & Patrum dicti Concilii intentionem non fuiſſe, nec eſſe, ſtatutis & privilegiis hujuſmodi derogare: firma tamen, ac aliàs in reliquis illæſa permanente dicti capituli 20. Seſſ. 24. diſpoſitione, Romæ 23. Iunii, 1615. ſignatum S. Cardinalis Lancelottus dictæ congregationis Præfectus.*

14. Cùm inde eluceat mentem S. Concilii neutiquam eſſe generalibus verbis Decretorum derogare Belgarum ſtatutis ſpecialibus, aut immemoriali conſuetudini de non evocando; quidquid aliis ſeſſionibus aut

aut capitibus ſtatutum eſt de cauſis quibuſdam, coram S. Pontifice aut Judicibus Apoſtolicis tractandis, id eadem ratione apud nos exceptionem, aut potius interpretationem patietur. Eoque jure nos hactenus firmiter uti, nec paſſura unquam Tribunalia Regia, ut conſuetudo iſthæc in diſcrimen adducatur, Sedis Apoſtolicæ nuper Internuntius Paulus Stravius, Litteris ſuis, die 23. Jun. 1640. datis, Cardinalem Barbarinum admonuit his verbis.

Eminentiſſimo & Reverentiſſimo Signore, godono queſte Prouinciæ d'un Privilegio aſſervato eſatamente da tempo immemoriabile che li habitanti di quelle non poſſino per qual ſi voglia cauſa, & in qualcunq; inſtanza eſſere evocati in giudicio avanti altri Tribunali, che quelli, del proprio Payſe, non trovandoſe tra le deciſioni di coteſta Rota eſſer ſtata mai cognoſciuta da quel Tribunale alcuna cauſa delli ſubditi delle medeſime Provinciæ, & per che da alcune ſettimane, in qua la ſignatura

tura di giuſticia ha commeſſa (per quanto intento) in Rota la lite che pende tra Monſignore Veſcovo di Gante & le Monache Brigittine, del Monaſterio di Termonda, hoſtimato eſſere il debito mio di rappreſentare cio reverentamente à V. E. con ſupplicarla, che ſi compiaccia di ordinare quanto prima alla medeſima Rota che non s'ingeriſca in modo alcuno nella cognitione de detta cauſa, con farla rimetter conforme il ſolito, à qualche Giudice, in partibus, *eſſendo io certo & ſicuro che altrimente queſto Conſiglio Regio Caſſara & annullera ſenza alcun dubio tutto quello che dal isteſſa Rota verra in queſto negotio, riſoluto, & determinato, con poca reputatione, della ſanta ſede & del medeſimo Tribunale.*

Digitized by Google

CAPUT III.

Oſtenditur hoc jus de non adeundo Romano foro conſentaneum eſſe veteribus Eccleſiæ Canonibus; agnitum quoque & ſancitum à Romanis Pontificibus, ratione denique & illuſtribus exemplis niti.

1. *Senſus privilegii Belgici eſt, ut per Delegatum in Provincia cognoſcat Pontifex.*
2. *Nicœna Synodus ſtatuit negotia in quibus locis orta ſunt, finienda eſſe, & admitti Pontificiam delegationem tantùm in Provincia.*
3. *Adrianus. I. Papa idem Canonibus ſuis ſanxit, maximè circa Epiſcoporum accuſationes.*
4. *Quis ſenſus Clauſulæ Canonibus quibuſdam inſertæ*, Salvâ Sedis Romanæ reverentiâ.
5. *Belgicæ Eccleſiæ turbari in jure iſto nequeunt, ex vi Nicœnæ Synodi, quæ inveterata Privilegia omnibus Eccleſiis mandat ſervari.*
6. *Habitum ſemper irritum, & nullum, quod fieret contra Nicœnos Canones.*
7. *Etiam Pontifices volunt viribus carere, contra Canones iſtos elicita.*
8. *Id non eſſe dedecori S. Sedi.*
9. *Celebre exemplum rejectæ Evocationis Romanæ in cauſa Laudunenſis Epiſcopi An.* 871.
10. *Iniquum, imò contra jus naturæ, Romæ accuſationem inſtitui in prima inſtantia contra Belgam.*

11. *Alia*

Digitized by Google

11. *Alia exempla, ubi Pontificiis evocationibus obviam itum eſt.*
12. *Variæ formæ, quibus ſe adverſus evocationes tutati ſunt Epiſcopi.*
13. *Oſtenditur Pontifices olim per delegatos Iudices in Provinciis Judicaſſe.*
14. *Singulariter id æquum, & obſervatum eſt in regionibus procul ab Vrbe diſſitis.*
15. *In cauſis criminalibus id Canones & Pontifices ſpeciatim inculcant.*

1. NOn iſtud agitur, neque hîc, ſenſus Privilegii Belgici eſt, ut Belgæ exemptos reddere ſe ſtudeant, à ſuprema Sedis Apoſtolicæ Juriſdictione, quam per univerſum orbem terrarum à fidelibus ſemper agnitam fuiſſe, nemo inficias poteſt ire. Provocationes à ſententiis Ordinariorum ad Romanum Pontificem quotidie ſine difficultate admittuntur: Viget non minus apud nos, quàm alias gentes illud D. Bernardi ad Eugenium Papam, a *appellatur de toto mundo ad te, id quidem in teſtimonium ſingularis primatus tui.* Non recuſamus etiam, ut de cauſis Epi-

a *Lib.3. de conſiderat cap.2.*

Digitized by Google

Epiſcoporum, præſertim in gravioribus cognoſcat Pontifex; agnoſcimus rurſus hoc Bernardi ad eumdem Eugenium,[a] *Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere etiam, & tradere ſatanæ potes?* ſine hæſitatione Antiſtites noſtri dicturi ſunt, quod olim Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus, cujus tunc auctoritas in Belgicam ſe diffundebat, iis præivit: [b] *Omnes ſcimus noſtras Eccleſias ſubditas eſſe Romanæ, & nos Epiſcopos in Primatu Petri ſubditos eſſe Romano Pontifici, & ob id ſalva fide, quæ in Eccleſia ſemper viguit, & Domino cooperante florebit, nobis eſt, veſtræ Apoſtolicæ auctoritati obediendum.* Hoc tantùm pertenditur, ut cum de appellatione, vel de Epiſcoporum cauſis à Sede Apoſtolica cognoſcendum eſt, judicium per delegatos in partibus ſeu in Provincia exerceatur, qui

a *Lib. 2 de conſid. cap. 8.*
b *Flodoardus l. 3. c. 13.*

qui ſi negotii gravitas ita poſtulare videbitur, ad ejus cognitionem rem referre non prohibentur, priuſquam controverſiam ſententia ſua dirimant. Aliud eſt, inquit *Chopinus de S. Politia lib.2.cap.4.n.8.* Romanam Sedem agnoſcere ſuperiorem, aliud Romanum forum adire teneri. Monaſteriorum & Eccleſiarum exemptiones hanc ſemper habuerunt interpretationem, ut licèt proximè Romano Pontifici ſubeſſent, non tamen in Urbe forum ſortirentur, ſed ex Pontificio reſcripto apud Patrios & Provinciales Judices cauſas ſuas diſceptarent. *Chopin. dict. loco.*

2. Adeò verò non læditur delegatione Judicum in Provincia illius Sedis auctoritas, ut ab hac moderatione potiſſimum æquitas, lenitaſque ejus, in cujus ſpiritu cuncta facienda eſſe monet Apoſtolus, commendetur, quod cùm in omnibus negotiis valeat, tum vel maximè in

cauſis primariis, ſeu ut loquimur, in primis inſtantiis & criminalibus judiciis obtinere debet, idque ab exordio Eccleſiæ tam juſtum & diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſonum viſum eſt, ut & ſacris Canonibus primorum Conciliorum religioſiſſimè ſancitum ſit, & optimorum Pontificum Decretis atque exemplis non ſemel confirmatum.

Nicœna Synodus (*in qua*, ut S. Leo M. ad Pulcheriam Auguſtam ſcribit: *Venerabiles illi Patres, manſuras uſque ad finem mundi leges Eccleſiaſticorum Canonum condiderunt.*) Negotia Eccleſiaſtica in ſuis quæque Provinciis terminanda eſſe decrevit. Cùm verò ipſi Canones Nicœni, injuria temporis magna parte intercciderint, teſtis nobis iſtius regulæ ſit Adrianus I. Papa, qui Cant. 12. inter eos, quos contra falſos accuſatores condidit, *Prudentiſſimè*, inquit, *juſtiſſimeque Nicæna, ſive Africana Decreta definierunt, quæcumque ne-*

negotia in ſuis locis, ubi orta fuerint, finienda.

Sardicenſis Synodus, in quam pleraque capitula ex Nicœnis tranſlata eſſe patet ex *a* Decretis Gratiani can. 20. 16. diſt. ubi & gl. id notat, aliique docti viri obſervarunt. De provocationibus Epiſcoporum jam in Provincia ſua judicatorum à Comprovincialibus ſuis, tractans, eas quidem ad Romanum Pontificem fieri poſſe decernit; ſed ita, ut det Judices eos, qui in proxima Provincia ſunt, vel ut à latere ſuo aliquos mittat, c. 7. *b* *Et hoc placuit,* inquit Synodus, *ut ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & omnes judicaverint congregati Epiſcopi regionis ipſius, & de gradu ſuo eum dejecerint, ſi appellaverit qui dejectus videtur, & confugerit ad beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, & voluerit ſe audiri: ſi juſtum putaverit, ut renovetur examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur Romanus Epiſcopus, qui in*

a *Extant tom. 3. Conciliorum. Edit. Coloniens.*

b *Tom. 1. Concil. in Concil. Sardicenſi.*

in ſinitima & propinqua altera Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſam ſuam, iterum audiri, deprecatione ſua moverit Epiſcopum Romanum, ut de latere ſuo Presbyteros mittat, erit in poteſtate ipſius quid velit, & quid æſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, ut habeant etiam auctoritatem perſonæ illius, à quo deſtinati ſunt, erit in ejus arbitrio. Si verò crediderit ſufficere Epiſcopos comprovinciales, ut negotio terminum imponant, faciet quod ſapientiſſimo Concilio ſuo judicaverit.

Hoc ipſum verò quod inter capita SardicenſisConcilii refertur alibi, ut in commonitorio Zozimi Papæ, quod inſertum eſt cap. 3. Concilii 6.Carthaginenſis totidem verbis expreſſum, Concilio Nicœno tribuitur.

Tantum abeſt, ut ſecundùm eos Canones in prima accuſationis inſtā-tia Epiſcopus cauſam dicere cogeretur in Urbe; ut nec in appellatorio ju-

judicio alia, quàm judices dandi aut mittendi licentia, admiſſa ſit, idque ex proxima Provincia, quando jam omnes judicaverant, qui in eadem Provincia erant, vel ſi id cenſuerit Romanus Epiſcopus, Presbyteros ex ſuo latere eò deſtinet. Quamquam hoc poſtremum de mittendis à latere Presbyteris, à Concilio a Africano admiſſum non fuerit, uti liquet, ex Epiſtola ejus ad Cæleſtinum Papam: *Vt aliqui*, inquit Synodus, *tanquam à tuæ Sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus Patrum Synodo conſtitutum, quia illud quod per Coëpiſcopum noſtrum Fauſtinum tanquam ex parte Nicæni Concilii inde tranſmiſiſtis, in Conciliis verioribus ex authentico miſſis non potuimus reperire.*

Quæ controverſia, de miſſione à latere, & de authentico exemplari hujus canonis Nicæni in Florentina Synodo Seſſ. 20. rurſus inſtaurata eſt.

Sed ut ut ea res ſe habeat, illud

 extra

a *Tomo* 1. *Concil.*

Digitized by Google

extra dubitationis aleam manet veteribus Canonibus Nicæni ſive Africani Concilii, ut bene Adrianus Papa cum diſiunctione loquitur, cautum eſſe, *in ſuis locis, ubi orta ſunt quæque negotia, terminanda eſſe.* Unde & Adrianus, quem dixi Papa, Canonibus ſuis, quos contra falſos accuſatores ſcripſit, hunc quoque inſeruit, cap. 10. *Vltra Provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur. Omnis accuſatio intra Provinciam audiatur, & à Comprovincialibus terminetur.* Et cap. 18. *Nullus Epiſcopus extra ſuam Provinciam ad judicium devocetur.* Quos Canones apparet Adrianum ex Stephani primi, aliorumque veterum Pontificum ſcriptis & ſacris Canonibus concinnaſſe, uti doctiſſimus Hiſpanorum Antonius Auguſtinus in annotationibus, quibus eos Canones illuſtravit, ſingulatim oſtendit.

4. Quod verò & ipſe Adrianus & Vete-

Veteres paſſim hujuſmodi decretis adjiciunt, *ut ſalva ſit in omnibus Romanæ Sedis Reverentia*, jam liquet quomodo ſecundùm Canones accipiendum ſit, nimirum, ut ſi appelletur à provincialium Epiſcoporum ſententia ad Romanam Sedem, judices ab ea delegentur, aut mittantur, qui denuò in Provincia cauſam cognoſcant. Quod in Stephani Papæ II. Epiſtola clarè expreſſum eſt. [a] *Omnis*, inquit, *accuſatio intra provinciam audiatur, & à comprovincialibus terminetur, niſi ad Apoſtolicam ſedem fuerit appellatum*. Cui Reverētię & hæc ſubmiſſio addenda, ut ſi gravis & ardua res inciderit, in judicio quod in provincia peragitur, ante plenariam deciſionem, difficultas ad Sedem Apoſtolicam referatur, ejuſque judicium expectetur. Id quod Pelagius Papa Ep. ſua ad Joan. Conſtantinopolitanum inſinuat: *Majores*, inquit, *& difficiles quæſtiones, ut ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit*,

a *Refertur à Gratiano. cauſ. 6. qu. 3.*

git, ad Sedem Apoſtolicam ſemper referantur. Qui etiam ſenſus fuit Innocentii Papæ in Epiſtola ad Victricium Rothomagenſem; *Si quæ cauſæ, inquit, vel contentiones inter Clericos tam ſuperioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ, ut ſecundùm Synodum Nicænam, congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis Iurgium terminetur; nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui debet in omnibus cauſis Reverentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Eccleſiam nutu divino gubernant, ad alias convolare Provincias, ſi autem majores cauſæ in medio fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & vetus conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale, referantur.*

Inter graviores autem cauſas recenſet Epiſcopales Alexander I. ſcribens ad Orthodoxos omnes in hæc verba: *Summarum diſpoſitiones cauſarum, cujuſmodi ſunt Epiſcopales, & omnium negotia Eccleſiarum Apoſtolicæ Sedi à Do-*

à Domino commiſſa. Non ſolum igitur *in Appellationibus, ſed & in Relationibus* ſita eſt *Apoſtolicæ Sedis Reverentia*, quam decreta plura, à Gratiano relata cauſa 6. qu. 3. ſalvam & illæſam eſſe volunt, in iis regulis, quæ Epiſcopis Provinciarum cauſas ibi natas adſcribunt.

Et ſi verò juxta Sacros Canones id olim obſervatum ſit, ut de Epiſcoporum cauſis comprovinciales Epiſcopi primi judicarent, nec ante peractum ab iis judicium, & interpoſitam provocationem, Romani Antiſtites ſe ſolerent interponere; fatendum tamen eſt, & in prima inſtantia cognitionem de Epiſcopis ipſos Pontifices aliquando uſurpaſſe, re ita poſtulante: Verùm id ita perpetuò acceptum eſt, ut per delegatos in Provincia judices, cauſa audiretur, inſtrueretur, & decideretur: Quâ proinde in parte à Nicæni & Sardicenſis Concilii Canonibus, negotia locis, ubi orta ſunt, alliganti-

Digitized by Google

bus, nunquam receſſum eſt, præſertim in longinquis, hoc eſt, *tranſmarinis, aut tranſalpinis* Provinciis; ubi, qui rebus præſunt, incolas ſuos Romanis judiciis paſſi non ſunt hactenus involvi, etſi id per ſubreptitios codicillos ſubinde tentatum ſit.

5. Hoc verò privilegium Belgicæ Eccleſiæ, tantis terrarum ſpatiis ab Urbe diſſitæ, & ad extrema Oceani conſtitutæ, tam tenaciter & non interrupto tenore conſtanter hactenus cuſtodierunt, ut nullum ab omni ævo exemplum evocationis ad Urbem, quæ ad effectum perducta ſit, poſſit proferri.

Atqui Nicæna, ſeu Sardicenſis Synodus non tantum de delegandis in Provincia Judicibus, & terminandis cauſis; ubi natæ & excitatæ ſunt, cavit; ſed generatim etiam omnium Eccleſiarum vetuſta privilegia diligenter atque in perpetuum retinenda eſſe decrevit: ut licèt am-

bigua

bigua foret Nicænæ Synodi de evocando extra Provinciam ſententia, ſufficeret tamen quod ſancitum eſt, a *de privilegiis cuique Eccleſiæ conſervandis*, eaque regulâ vel ſolâ tuti eſſent Belgæ, adverſus peregrina judicia.

6. Tantæ autem venerationis fuêre ſemper Nicænæ Synodi Canones, unde id jus profluit, ut ſive à Romanis Epiſcopis, ſive à ſequentibus Conciliis aliquid tentaretur in contrarium, id pro nullo, irrito, & viribus caſſo habendum eſſe decretum ſit.

b Leo Papa ad Martianum Auguſtum, *privilegia*, inquit, *Eccleſiarum, Sanctorum Patrum Canonibus inſtituta, & venerabilis Nicænæ Synodi fixa decretis, nullâ poſſunt improbitate convelli, nullâ novitate mutari. In quo opere, auxiliante Chriſto, fideliter exequendo neceſſe eſt me perſeverantem exhibere famulatum; quoniam*

a *Can.6.* b *Epiſt.54.*

niam diſpenſatio mihi credita eſt, & ad meum tendit reatum, ſi paternarum regulæ ſanctionum, quæ in Synodo Nicæna ad totius Eccleſiæ regimen ſpiritu Dei inſtruente ſunt condita, me, quod abſit, connivente violentur.

a In eandem deinde ſententiam, idem Pontifex ad Chalcedonenſem Synodum epiſtolam dedit: *De cuſtodiendis quoque Sanctorum Patrum ſtatutis, quæ in Synodo Nicæna inviolabilibus ſunt fixa decretis, obſervantiam veſtræ Sanctitatis admoneo, ut jura Eccleſiarum, ſicut ab illis trecentis decem & octo Patribus, divinitùs inſpiratis, ſunt ordinata, permaneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiſcat, nec per alterius imminutionem, ſuum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet etiam extortis aſſentationibus ſeſe inſtruat vanitatis elatio, & appetitus ſuos Conciliorum æſtimet nomine roborandos, infirmum, atque irritum erit quidquid à prædictorum Patrum Canonibus diſcreparit. Quorum regulis quàm reve-*

a *Epiſt.* 61.

reverenter Apoſtolica Sedes utatur, ſcriptorum meorum, quibus Conſtantinopolitani Antiſtitis conatus repuli, poterit Sanctitas Veſtra lectione cognoſcere, & me auxiliante Domino noſtro, Catholicæ fidei, & paternarum traditionum eſſe cuſtodem.

Atque ſecundùm hęc, Decretum quoddam à Patribus Chalcedonenſis Synodi conceptum irritum eſſe declaravit, epiſtolâ ad Pulcheriam Auguſtam datâ: a *Conſenſiones verò Epiſcoporum*, inquit, *ſanctorum Canonum, apud Nicæam conditorum, regulis repugnantes, unitâ nobiſcum veſtræ fidei pietate in irritum mittimus, & per auctoritatem B. Petri Apoſtoli, generali prorſus definitione, caſſamus; in omnibus Eccleſiaſticis his legibus obſequentes, quas ad pacificationem omnium Sacerdotum per* 318. *Antiſtites, Spiritus Sanctus inſtituit, ita ut ſi multò plures aliud, quàm illi ſtatuêre, decernerent, in nulla reverentia ſit habendum, quidquid fuerit à prædi-*

a *Epiſt.* 55.

prædictorum conſtitutione diverſum.

7. Pontifices verò ipſi, ſi aliquid adverſus venerandos Canones mandarent, decretis ſuis auctoritatem ultrò detrahebant, & tamquam per ſubreptionem & inſidias obtenta, rata eſſe nolebant.

Cùm quæreretur olim apud Hilarum Papam, Ingenuus Obredunenſis Epiſcopus, de jure Provinciæ ſuæ imminuto ab Auxiano Epiſcopo, qui ab eodem Hilaro reſcriptum impetraverat Canonibus contrarium; non cognovit ipſe de viribus reſcripti ſui, nec cauſam Epiſcoporum in Urbe tractavit, ſed cognitionem Epiſcopis quibuſdam Gallicanis delegavit, addito præſcripto, ut viribus carere decernerent, ſi quid contra Canones, aut Eccleſiarum privilegia, ipſe conſtituiſſet, his verbis: [a] *Ita veſtræ Charitati cognitionem adnexæ querimoniæ delegamus, ut nihil adversùm venerandos Cano-*

[a] *Epiſt.* 4.

Canones, nihil contra ſanctæ memoriæ deceſſoris mei judicium valeat, quidquid obreptum nobis eſſe conſtiterit. Nolumus namque Eccleſiarum privilegia, quæ ſemper ſunt ſervanda, confundi; quia per hoc non minùs in ſanctarum traditionum delinquitur ſanctiones, quàm in injuriam ipſius Domini proſilitur. Cui argumento quoque inſervit, quod Gelaſius Primus ad Epiſcopos Dardanię ſcripſit: [a] *Confidimus quòd nullus jam veraciter Chriſtianus ignoret, uniuſcujuſque Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam, quæ unamquamque Synodum, & ſuâ auctoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.*

Itemque quod Leo IV. profeſſus eſt, cujus verba Gratian. refert can. *Quod verò* 25. q. 2. *Ideò permittente Domino Paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri, ſive in ſanctis Canonibus, ſive in mundanis affixêre legibus,*

a *Epiſt.* 13.

bus, excedere minimè debeamus. Contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi quod ipſi divino inſtituerunt conſulto, intactum non conſervamus.

Et Zozimus Papa Epiſtola 7. ad Epiſcopos Viennenſes & Narbonenſes ait, *Contra Statuta Patrum condere aliquid, vel mutare, ne hujus quidem Sedis poteſt auctoritas; apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui Decreta Patrum ſanxêre reverentiam.* Tranquillitatem Eccleſiæ, quæ tantopere Principibus commendata eſt, inde pendêre, Leo I. Epiſt. 66. profitetur: *Vniverſæ Pacis tranquillitas, non aliter poterit ſtare, niſi ſua Canonibus reverentia intemerata ſervetur.*

Epiſcopi igitur, ad quos ſubinde mandata evocatoria, ut fit, ſubdolè extorta ex Urbe mittebantur, non ignari, hanc Pontificum eſſe mentem, ut quæ contra Canones, aut Eccleſiarum privilegia eſſent elicita, non ſuſciperentur; reſpondebant, ſe quidem Apoſtolicam Sedem

dem venerari, ſed ſubreptitiis reſcriptis, vel injuſſu Pontificio, ut credebant, compilatis, non acquieſcere: ſe obedire quidem Romanæ Sedi, ſed ſalvâ auctoritate Nicæni Concilii, ſe ſuſcipere quæ à Sanctâ Sede emanarent, ſi ex privilegio, id eſt, ſecundùm æquitatem judiciumque Sancti Petri eſſent concepta.

8. Nullum porrò opprobrium eſt Sanctæ Sedi, ſi ſubreptum ei aliquando eſſe dicatur, circa res morales & poſitivas: a *Neque enim*, ut Sanctus Cyprianus ait, *tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit.*

Exemplis quibuſdam, quæ jam dicta ſunt, illuſtremus. Anno 871. ad Carolum Calvum litteras dederat Adrianus, ejus nominis Papa II. iis verbis, quæ non abludunt à formula, quâ Sixtum Pontificem ad Ab-

a *Epiſt.68. in edit. Pamel.*

Abbatem Parcenſem ante duo ſęcula ſcripſiſſe, ſuprà vidimus: a *Volumus & auctoritate Apoſtolicâ jubemus, Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum, veſtrâ fretum potentiâ, ad limina Sanctorum noſtramque venire clementiam, quo ſanè veniente, veniat pariter accuſator idoneus, qui nullâ poſſit auctoritate legitimâ reſpui: & tunc in præſentia noſtra, & totius Sedis Romanæ, Synodali Collegio, cauſa illius prudenti ventilata examine, ac diligenter inquiſita, ſecundùm Deum, & Sacrorum Canonum conſtitutiones ſpiritu Dei prolatas, ſine protelatione aliqua finietur.*

Ad quas litteras excanduiſſe Regem, apparet ex reſponſo, quod cum epiſtolis Hincmari Remenſis Archiepiſcopi editum eſt. Reſcribit enim hiſce haud mellitis verbis: b *Contra morem prædeceſſorum veſtrorum hoc dictum invenimus*; & hâc ratione affirmat

a *Hæc epiſtol. Adriani inſerta eſt epiſtolæ Caroli Calvi ſuprà relata 42.*
b *Dictâ epiſt.*

Digitized by Google

mat futurum, *ut umbroſus ſæculi typhus inducatur in Eccleſiam Dei, quæ lucem ſimplicitatis & humilitatis, diem Domini videre deſiderantibus præfert.*

Addit deinde: *Non eſt noſtri Regij miniſterij, Sacrorum Canonum judicio condemnatum, quoquàm dirigere, cùm apertiſſimè Sacri Canones definiant, & leges Iuſtiniani, ac cæterorum Catholicorum Imperatorum Edicta, qualiter, & pro quibus, & à quibus debeat Epiſcopus judicari: à quibus definitionibus nulli eſt liberum deviare; quia, ut Sanctus Hilarus Papa dicit, non minùs in ſanctarum traditionum delinquitur ſanctiones, quàm in injuriam ipſius Domini proſilitur.* Atque infrà.

De eo quod in litteris ex nomine veſtro directis habetur, vt veniente Hincmaro Romam, veniat accuſator idoneus, qui nullâ poſsit auctoritate legitimâ reſpui: reſcribimus, quia licet hæc commendatio, nullâ ſit ratione, atque auctoritate ſuffulta, ſi fortè apud nos exlex ſolus Hinc-

Hincmarus, novâ lege priſcis tam publicis, quàm Eccleſiaſticis contrariâ, imò ordine, novoq́ue more habetur, ut non niſi à vobis & Romæ valeat judicari, pro his exceſſibus, de quibus habentur certa Sacrorum Canonum, ac legum decreta, quæ ut Leo dicit, nullâ poſſunt ratione convelli. Paulò poſt occurrens auctoritati ex Evangelio petitæ, quâ Apoſtolica mandata muniri, & urgeri ſolent; *à Domino datas eſſe claves, atque dictum Beatiſſimo Petro, Quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis*: id explicat verbis Sancti Leonis, qui ait: [a] *Manet ergò Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate fertur judicium. Quâ ſententiâ conſtat*, inquit, *quia non manet Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate non fertur judicium: cùm enim*, ubicumque, *dicitur, ſicut nullus locus, ita nemo Rector Eccleſiæ ex Petri æquitate judicium ferens excipitur, vel contra illius æquitatem judicium proferens commendatur. Et quia, ubicumque, ſine*

a *Dictâ ep. quæ eſt inter epiſt. Hincmari.*

Digitized by Google

ſine ulla exceptione non manet Petri privilegium, ubi ex ipſius æquitate non fertur judicium, ob audiemus juſſum, vel recipiemus judicium quod non ex Petri æquitate fuerit prolatum, ac per hoc ipſius privilegio fuerit deſtitutum? Et paulò pòſt: *Ergò jubete, & judicate privilegio magni Petri juxta æquitatis ejus judicium, quæ jubenda, & judicanda ſunt, ne, ut dicit ejus Coapoſtolus, vituperetur miniſterium veſtrum: quia & nos ſecundùm Regium miniſterium noſtrum, quantum ex nobis eſt, cupimus ſervare quod ſcriptum eſt,* Filij obedite parentibus veſtris in Domino, *videlicet, quod fuerit juſtum vel judicatum à Domino.*

Cùm verò etiam excommunicationis, aliarumque cenſurarum Eccleſiaſticarum, minas intentaſſet Adrianus; non admodum ſe execrationibus aut diris in cauſa juſta commoveri oſtendit Carolus: *Nolite*, inquit, *ex veſtro nomine, vel Apoſtolicæ Sedis auctoritate juſsiones, vel excommunicationum intentationes, contra Sacrarum*

Scri-

Scripturarum tramitem, prædicationemque Majorum, ac ſacrarum legum ſanctorumque Canonum conſtitutiones, nobis de cætero ſcribi, cujuſque inſtinctu permittere, precamur: quia ſcitis, & ſcimus totum eſſe irritum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum. Et infrà: *Quæ ex Apoſtolicæ Sedis nomine ſecundùm ſanctarum Scripturarum tramitem, prædicationemque Majorum, & Orthodoxorum Decreta ſcribuntur, ſequenda, & tenenda non ignoramus: & quod ſecùs à quoquam fuerit compilatum, ſive confectum, non ſolùm reſpuendum, ſed & arguendum eſſe cognoſcimus.*

9. De mittendo Epiſcopo eodem Laudunenſi, cùm etiam ad Remenſem Archiepiſcopum litteras dediſſet idem Papa Adrianus, reſpondit ille Pontifici in hæc verba: [a] *Veſtra ſciat auctoritas, quia nec prædictum Hincmarum, nec etiam quemlibet Epiſcoporum, niſi Dominus Rex iis præceperit, Romam, vel in aliquam partem, meâ commendatione*

a *Inter epiſt. Hincmari ſupra relatæ editionis.*

tione mittendi habeo poteſtatem, nec ipſe ego ultra fines ſui regni abſque illius ſcientia progredi valeo.

Si quis contumaciæ Caroli, & indignationi ejus erga Pontificem potius quàm juſtæ defenſioni, & cauſæ æquitati adſcribenda eſſe cenſeat, quæ audacius ab eo effuſa videntur; non ſine colore diceret, ſi Adrianus ipſe, motus rationibus Regis, deinde non acquieviſſet; quod feciſſe eum apparet ex Epiſtola 27. quam placidam & benignitate plenam ad Carolum dedit, Agens enim denuo de cauſa Hincmari, ait: *De his*, ſcilicet geſtis contra Hincmarum, *nihil audemus judicare, quod poſſit Nicæno Concilio & quinque cæterorũ Conciliorum regulis vel Decretis noſtrorum Anteceſſorum obviare.* Et paulò pòſt: *Si adhuc juſtam putaverit habere proclamationem, aſſerens ſe injuſtè damnatum, tunc electis judicibus, aut ex latere noſtro directis cum authoritate noſtra refricentur quæ geſta ſunt, & negotia in qua orta ſunt Provincia cano-*

canonicè terminentur. Finit igitur rem totam Adrianus verbis Concilii Nicæni, vel Sardinenſis, quæ ſuprà ex ſcriptis deceſſoris ejus Adriani primi retulimus: *Negotia in qua orta ſunt Provincia, legitimè terminanda eſſe.*

10. Quod ſi æquum habitum fuit à Romano Pontifice in provocationis judicio, ubi ad Apoſtolicam Sedem appellabat condemnatus, qui ſe iniquè & ob defenſam ſanctæ Sedis authoritatem, oppreſſum eſſe, querebatur, iſque obtinere non potuit, Romanum judicium; ſed in eadem Provincia denuò judicandus relictus eſt: quantò æquius exiſtimandum, ne ipſa prima accuſatio in Urbe inſtituatur de rebus, in longinquo geſtis, ubi vix ullum innocentiæ præſidium accuſato ad manum eſſe poſſit, ubi anteactæ vitæ probitas, quæ firmiſſima defenſio ſolet haberi, ignota eſt; ubi, ut *inter extraneos*, a Tertullia-

a *Tertullian. in Apolog.*

tulliano teſte, *facilè reperiuntur inimici*; ubi denique judicaturi ſint, qui jam ſe læſos eſſe quæſti ſunt: quod averſabatur apud [a]Livium olim Terentillus Arſa Tribunus plebis.

Hoc genus judicii, non tantùm ſacris Canonibus, ſed juri naturæ, quæ omnia prona & aperta ad defenſionem hominibus eſſe voluit, adverſari dubium non eſt. Clamabat olim Cicero in Verrem; *Contra jura omnia, contraque legem Rupiliam eſſe, extra forum Vadimonium promittere agricolas.* [b] Sanctus Cyprianus Epiſcopis accuſantibus Collegas ſuos injuriam fieri cenſebat, *ſi cogerentur alibi agere cauſam, quam ubi & accuſatores habere, & teſtes ſui criminis poſſent.* Additque, *id non tantùm ita ſtatutum eſſe*, Canonibus ſcilicet Nicænis, *ſed & æquum pariter ac juſtum, ut uniuscujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt Crimen admiſſum.* Quare ſi accuſatoribus

 gra-

a *Decad.* 1. *lib.* 3.
b *Epiſt.* 55. *ad Cornel. Pontif.*

grave exiſtimabat, & juſtitiæ inimicum accuſare, ubi criminis teſtes ad opprimendos reos præſto non eſſent; nemo non videt, fas atque æquum multò minus ſinere, reis peregrè, atque apud exteros judices dicam accuſationis impingi. [a] Id verò tam evidenti ratione, æquitateque niti Petrus Ærodius exiſtimat, in libro quem de Inſtructione judiciaria ſcripſit, ut ſi violetur, adverſus jus gentium & naturæ fieri, pronuntiare non dubitet; quod deinde rationibus, & exemplis vetuſtis confirmat. Sed revertamur ad exempla, quibus Romanarum evocationum licentiam, interdum repreſſam fuiſſe dicere cœpimus.

11. [b] Paulò poſt, quæ dixi tempora, Joannes Pontifex, ejus nominis VIII. Presbyteris quibuſdam in Gallia

a *Lib.* 1. *n.* 11. *La loy*, ubi de crimine agi oporteat, *eſt naturelle & humaine, non point d'un tel ou tel Empereur.*

b *Inter Epiſtolas Hincmari, edit. Mogunt. numer.* 9.

lia damnatis reſcripta Apoſtolica dederat, quibus Epiſcopi nonnulli Galliæ Romæ cauſam denuò diſceptare jubebantur, ſive ipſi, ſive eorum Vicarii, hoc eſt ut hodierna formula utamur, vel per ſe, vel per procuratores ſe ſiſterent. Reſcripſit Pontifici Galliæ Rex Carolus Calvus: *Has Epiſtolas non juſſione Apoſtolicâ, ſed ut aſſolet etiam in Republica, propter multiplicia reclamatorum negotia, quorumcumque miniſtrorum pia miſeratione factas, & nos*, inquit Carolus, *& illius regionis putant Epiſcopi.* Et poſteà, *Quas Epiſtolas ſacris regulis obvias, nec authoritate Apoſtolicâ fuiſſe miſſas, ſed compilatas quorumcumque vafritia credimus; non enim ſibi ipſi Sedes Apoſtolica poteſt eſſe diverſa, vel contraria.*

Cui rei firmandæ rurſus, Nicæni, Antiocheni, & Carthaginis Canones advocantur, atque ipſius Romanæ Sedis auctoritas profertur, toties pro conſervatione Eccleſiaſticæ diſciplinæ oppignorata, quæ ſi viole-

tur, aut ſi ſuis quæque Eccleſiis privilegia non ſerventur, in ipſius Domini injuriam proſiliri veteres illius Sedis Antiſtites profeſſi ſunt.

Aliud Exemplum, ſæculis aliquod poſterius, Eccleſia iterum Rhemenſis ſuppetitat, è qua Sede, cum Arnulphus Epiſcopus pulſus eſſet, & ſubrogato ei Gereberto, Romanus Pontifex denuò de ea depoſitione cognoſcere vellet, reſpondebatur in hæc verba: [a] *Nos verò Romanam Eccleſiam propter B. Petri memoriam ſemper honorandam decrevimus, nec decretis Romanorum Pontificum obviare contendimus, ſalva tamen authoritate Nicæni Concilii, quod eadem Romana Eccleſia ſemper venerata eſt.*

Ivo etiam Carnotenſis Epiſcopus, cum ab Abbate Majoris Monaſterii ad Sedem Apoſtolicam eſſet delatus, [b] querimoniam ſuam expoſuit

a *Refertur ab Ant. Roſſel, in hiſtor. Eccleſ. juriſdict.*
b *Epiſt.* 265. *& de ord. Epiſt.* 35.

ſuit apud Synodum Provincialem, de turbato judiciario ordine, minatus, ſi ea de re ſibi negata, vel dilata fuerit juſtitia, longè latéque ſcriptis & dictis ſe clamaturum.

Paſchalem quoque Pontificem litteris ſuis obſecrat, ut intra Provinciam ſub judicibus ab illo ordinatis, hanc cauſam in loco vicino, ubi adeſſe poſſit, tractari & terminari jubeat.

12. Ubi igitur Romanis mandatis, aut evocationibus præter morem majorum laceſſebantur Epiſcopi, tutati ſe ſunt partim authoritate Regum, veluti Hincmarus Caroli Calvi, quòd ipſis *Cuſtodia ſanctorum Canonum, protectio & pax Eccleſiarum*, quæ novitatibus maximè concutitur, à Deo commiſſa ſit; interdum opponebant Decretis Romanis *ſubreptionis* vitium, vel *falſæ compilationis*: ſubinde ad *Nicænos Canones* provocabant; aliàs *defectum æquitatis, & recti judicij* cauſabantur, ſine quo

B. Petri privilegium, & auctoritatem non agnoſcebant. Atque in ſumma, purioribus iſtis ſæculis ratum non habebatur, quod Canonibus, aut vetuſtis Eccleſiarum privilegiis adverſaretur.

13. Plerumque verò ſine difficultate negotia Eccleſiaſtica & Epiſcoporum accuſationes intra Provinciarum fines Pontifices delegabant, cujus rei Exemplum Gratianus Decretis ſuis inſeruit: *Canon. decernimus* 3. *quæſt.* 9. ubi Maximus Epiſcopus Valentinus, apud ſanctam Sedem de variis criminibus, etiam hæreſeos delatus, ad Epiſcopos Galliæ remiſſus eſt judicandus. *Decrevimus*, inquit, Bonifacius Papa, [a] Epiſtola ad Gallos Epiſcopos data, Anno 419. *Veſtrum debere intra Provinciam eſſe judicium, & congregari Synodum ante diem Kal. Novembrium, &c.* Tota verò Epiſtola, & cauſæ conſtitutio refertur tom. 1. Conſil. inter

a *Bonif. Epiſt.* 2.

Digitized by Google

ter Bonifacii Decretales; *a* Ante eum Julius I. licèt Athanaſij cauſa ad Sedem ſuam eſſet perducta, cognitionem Epiſcopis Provinciæ delegavit.

Agapetus, qui ſedit Anno 534. recipiens Appellationem Contumelioſi *b* Galliæ Epiſcopi, Synodali ſententiâ depoſiti, ſcribit ſe delegaturum, qui de cauſa ejus cognoſcant.

Sed quid Exempla ſingularia commemoro. Plenæ ſunt Pontificum Decretales Epiſtolæ, hujuſmodi delegationibus, quibus vices ſuas apud varias gentes, non in particularibus cauſis, ſed generatim, in negotiis omnibus, regni vel Provinciæ totius Epiſcopis ibidem committebant. *c* Sic Hilarus Primus Arelatenſem Epiſcopum Gallis dedit Vicarium; quod deinde ſecu-

 tus

a *Epiſt. Iul. Papæ.*
b *Tom.2 Concil. inter ep. Agapeti 7.*
c *Hilar. Epiſt.8.*

tus Gregorius Magnus, a *Secundùm antiquam*, inquit, *conſuetudinem oportunum eſſe, perſpeximus in Eccleſiis, quæ ſub regno Childeberti Regis ſunt, Vigilio Arelatenſis Civitatis Epiſcopo, vices noſtras tribuere, &c. Vt ſi inter fratres noſtros conſacerdoteſque aliqua evenerit forte contentio, auctoritatis ſuæ vigore, vicibus nempe Sedis Apoſtolicæ functus*, compeſcat.

Idem Gregorius Joannem defenſorem tranſmiſit in Hiſpaniam, ut de Epiſcoporum quorundam criminibus, condemnatione, rixiſque denuò ibi cognoſceret. b Leo Magnus Epiſcopos Theſſalonicenſes Sedis Apoſtolicæ in Oriente Vicarios ſemper fuiſſe, affirmat.

Hæc perpetua obſervatio delegandi, atque delegatos habendi in Provinciis, *ut negotia, ubi orta ſunt, terminarentur, & crimina, ubi admiſſa*, ex-

a *Lib. 4. Epiſtol. 52.*
b *Epiſt* 84.

expiarentur, oſtendit, quàm non deſpoticè, ſed moderatè authoritas Apoſtolica ſemper exercita ſit, ſine incommodo ac ſumptibus provincialium, ſine læſione veterum Canonum, privilegiorum & conſuetudinum, *quibus accuſandi licentia ultra Provinciæ terminos progredi vetita eſt.*

14. Quod ſi uſpiam æquum eſt cuſtodiri, certè in longinquis regionibus ſumma ratio eſt, ne infringatur. Beatum Gregorium etiam miſeratio ſubiit Siculorum, quibus, etſi brevi freto ab Italia diſjunctis, Syracuſanum tamen Epiſcopum, Apoſtolicæ Sedis Vicarium conſtituit: *Quatenus*, inquit, *eis non ſit neceſſarium poſt hæc pro parvulis ad nos cauſis tanta maris ſpatia tranſmeando pervenire.* Ad ſe verò referri ſolùm voluit, *negotia difficilia & quæ judicio Delegati nequaquam dirimi poſſent.* Cætera pro parvis ducens.

Digitized by Google

In ea, quam ſupra retuli, Caroli Calvi Francorum Règis cum Pontifice concertatione, locorum longinquitas, hoc eſt, Campaniæ Gallicæ ab Urbe, ſingulatim etiam urgetur à Rege, quòd alia habenda ſit ratio eorum Epiſcoporum, qui ad Romanam Synodum convenire ſolent, & eorum, qui in remotis ab Urbe regionibus commorantur.

a *Tranſalpinis*, inquit, *& aliis, qui in ſimiliter longinquis regionibus commorantur, Apoſtolica Sedes & ſacrorum Canonum promulgatores, loquente in eis S. Spiritu, quæ ſunt unicuique Provinciæ poßibilia, auctoritati convenientia, atque paci Eccleſiæ congruentia, tenenda & exequenda diſertißimè præfixerunt.*

Hanc etiam ob cauſam Innocentius in Concilio Lateranenſi conſtituit, *cap. nonnulli*, 28. *extr. de reſcript. Ne*, in iis cauſis, quæ evocationem ad-

a *Ep. Car. Calvi ad Ioan. VIII. quæ eſt* 47. *inter Hincmarianas edit. Sirmond.*

Digitized by Google

admittunt, *quis ultra duas dietas extra ſuam Diœceſim, per litteras Apoſtolicas ad Iudicium trahi poßit, ne reus fatigatus laboribus, & expenſis liti cedere, vel importunitatem actoris redimere, compellatur.* Id deinde Bonifac. VIII. cap. Statutum, de reſcript. in 6. *Suadente*, ut inquit, *utilitate*, magis etiam reſtrinxit, *ne quis ultra unam dietam à fine ſuæ Diœceſis valeat conveniri.*

Omitto Conſilium Baſileenſe, quia approbatione Apoſtolicâ deſtitutum, quod ſeſſ. 31. decrevit, in omnibus inſtantiis terminandas eſſe cauſas in ipſis Provinciis, quæ quatuor dietis ab urbe Roma diſtarent.

15. Quod porrò generatim per Canones, ut dixi, conſtitutum eſt, *Negotia in Provincia ubi orta ſunt, terminanda eſſe*, id ſpeciatim, atque diligenter circa accuſationes Epiſcoporum & Clericorum ſervandum eſſe inculcatur. [a] Fabianus

 Papa

[a] *Refert utrumque locum Gratianus dict. cauſ. 3. q. 6.*

Papa Hilario Epiſcopo ſcripſit : *Si quis Epiſcoporum ſuper certis accuſetur criminibus, ab omnibus audiatur, qui ſunt in Provincia ſua, Epiſcopis*, quia non oportet accuſatum alibi, quàm in foro ſuo, audiri. Et rurſus : *ibi ſemper cauſa agatur, ubi crimen admittitur.* Stephanus Papa in hæc verba ſcripſit ad Epiſcopos omnes : *Vltra Provinciarum terminos accuſandi licentia non progrediatur, ſed omnis accuſatio intra Provinciam audiatur, &c.* Quem Canonem poſtea Adrianus Papa regulis ſuis, quas collegit adverſus falſos accuſatores, inſerui t.

Quæ loca cum aliis pluribus Gratianus collegit, & conjecit in cauſam tertiam, quæſt. 6. Ubi & iſtud Sixti Pontificis Decretum refert : *Si quis Clericus, ſuper quibuſlibet criminibus accuſatus fuerit in Provincia, in qua conſiſtit ille, qui accuſatur, ſuas exerceat actiones, nec æxiſtimet eum accuſator ſuus alibi, aut longius, ad judicium pertrahendum.*

CA-

CAPUT IV.

Jure etiam civili quod Eccleſia pridem admiſit & Chriſtianorum gentium moribus, evocationes in cauſis criminalibus Eccleſiaſticorum improbantur.

1. *Non parum refert in accuſationibus Eccleſiaſticis, quid leges ſæculi, & mores gentium dictent.*
2. *Sancitum ab Eccleſia, non eſſe in judiciis Eccleſiaſticis recipiendas accuſationes, quas leges ſæculi reſpuunt.*
3. *Iuſtiniani Novellæ olim valuerunt in negotiis & judiciis Eccleſiaſticis.*
4. *Adducitur Iuſtiniani conſtitutio, evocationes in cauſis criminalibus damnans.*
5. *Idem ſtatuerat antea Gratianus Imperator.*
6. *Apud Gothos in Italia regnantes idem quondam obtinuit.*
7. *Apud Francos firmiſſimè cuſtoditur.*
8. *Hiſpani pluribus edictis, proſpexerunt adverſus evocationes Romanas, quorum aliquot recenſentur.*
9. *Luſitanorum leges conſentiunt.*
10. *Hungaris idem Ius eſt.*
11. *Itemq; Burgundis.*
12. *Angli quoque, cùm olim Catholici eſſent, eo uſi ſunt.*
13. *Etiam Veneti.*

14. *Per-*

14. *Perſtringuntur breviter vitia nuperæ evocationis Romanæ duorum Belgii Epiſcoporum.*

NOn tantùm cum Eccleſiæ Canonibus, & inveteratis privilegiis regionis pugnat, Belgam in prima inſtantia Romam vocari ad cauſam dicendam, uti jam vidimus; ſed & juri communi Juſtinianeo, & gentium omnium Chriſtianarum moribus adverſari, oſtendendum eſt.

1. Nemo verò dicat parum ad rem facere in negotio Eccleſiaſtico, quid leges ſæculi, aut mores gentium dictent, Pontificiam auctoritatem, quam prima Sedes jure divino in Epiſcopos exercet, non eſſe alligatam regulis prophanis à Juſtiniano pro curſu temporalium rerum proditis. Nam in ipſa olim Nicæna Synodo conſtitutum eſt, ac à Romanis Pontificibus ſæpiùs ſancitum, ne accuſationes hujuſmodi in Eccleſia reciperentur, quas leges ſæculi, aut exterę conſuetudines non admittunt. Idque optima ratione, ne immitiora Judi-

Judicia exerceat Eccleſia (quam decet omnis manſuetudo) his, quæ mundi poteſtates uſurpant.

2. Julius Pontifex in Epiſtola, quam ad Orientales Epiſcopos pro cauſa Athanaſii ſcripſit: *a in Nicæna Synodo, concorditer ſtatutum eſſe* affirmat: *accuſatores, & accuſationes, quas ſæculi leges non admittunt, à ſacerdotali funditus averti nocumento.*

Altius etiam, & à temporibus Apoſtolorum id repetit Euſebius Papa, ad Epiſcopos Galliæ ſcribens in hæc verba: *b Scitote à tempore Apoſtolorum ſervatum eſſe, accuſatores & accuſationes, quas exterarum conſuetudinum leges non adſciſcunt, à Clericorum accuſatione ſubmotas.* Et infrà: *Nullæ accuſationes à Iudicibus audiantur Eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur.* Nominatim verò Stephanus Pontifex id eo applicat, ne coram Judice alienigena

a *Tom. 1. Concil. inter epiſt. Iulii primi ad Orientales Epiſcopos.*

b *Can. 5. cauſa 3. quæſt. 6.*

gena accuſatio Clericorum, aut Epiſcoporum inſtituatur. *Accuſatores, & accuſationes, quæ ſæculi leges non recipiunt, & anteceſſores noſtri prohibuerunt, & nos ſubmovemus: nullus enim alienigena, aut accuſator fiat eorum, aut Iudex. Vnde & de Loth ſcriptum eſt, ingreſſus es ut advena; nunquid ut Iu dices?* Can. 8. *cauſa*. 3. *qu*. 5.

3. Deinde ne quis Principibus tam leviter obſtrepat, ſciat in negotiis Eccleſiaſticis, Juſtiniani leges, præſertim Novellas conſtitutiones ſemper valuiſſe: Ivo Carnotenſis ep. 280. *Dicunt*, inquit *inſtituta legum Novellarum, quas commendat, & ſervat Romana Eccleſia*. S. Gregorius inſtituit Joannem defenſorem abeuntem in Hiſpaniam, ut ex authoritate Novellæ Juſtinianeæ 123. quæ de Epiſcopis Clericis, & Monachis ſcripta, eſt negotium inter Epiſcopos & Sacerdotes exortum moderetur. [a] *De perſona Presbyteri hoc attendendum eſt,*

[a] *Lib*. 11. *Epiſt*. 54.

eſt, inquit, *quia ſi cauſam habuit, non ab alio teneri, ſed Epiſcopus ipſius adiri debuit, ſicut Novella conſtitutio manifeſtat, quæ loquitur de ſanctiſſimis & Deo amabilibus Clericis & Monachis.*

a Joannes VII. Pontifex, Epiſcopos quoſdam, qui ſine cauſæ diſcuſſione ad excommunicationes infligendas proni erant, ſic monet, ut non tantùm ſacris Canonibus, ſed & Novellâ quâdam Juſtiniani eos urgeat. *Scitote quemadmodum in centeſimo Capitulo Africani Concilii legitur, ſimiliter in ſecundo Novellarum Iuſtiniani libro, ut nemo Epiſcopus aut Presbyter aliquem excommunicet antequam cauſa probetur.* Similiter Carolus Calvus in ea, quam ſupra adduxi Epiſtola, Adrianum Pontificem ab evocando è Gallia Hincmaro Laudunenſi Epiſcopo dehortans, non tantùm Canonum, ſed etiam conſtitutionum Juſtiniani auctoritate utitur; quas nimirum ſciret pridem ab Eccleſia probatas,

a *Epiſt.* 163.

batas, & communi conſenſu in uſum receptas eſſe, uti verba ante relata oſtendunt.

4. Non tantùm verò ſub titulo Codicis, *ubi de crimine agi oporteat*, conſtitutum eſt, crimina ubi admiſſa ſunt, in judicium deducenda eſſe; ſed ei rei ſingularem, & juſtitia conſpicuam Juſtinianus Novellam conſcripſit. 69. *Præcipiens omnibus in univerſa ditione, & quæ aſcendentem videt, & quæ occidentem ſolem, & quæ ex utroque eſt latere, ut unuſquiſque in qua Provincia deliquit, aut in qua pecuniarum, aut criminum reus ſit, illic etiam juri ſubjaceat.* Idque, ut addit, *propter facilem probationem, & contra difficilem, ſi aliò tranſeatur.*

Adeò verò firmam hanc legem eſſe voluit: *Ut nulli permittat contra eam habere quædam privilegia, neque excipi ab hac lege quolibet privilegio, nec ſi cuilibet ſanctarum Eccleſiarum largitum ſit, &c.*

Commendans denique novę conſtitu-

ſtitutionis æquitatem, ſubjectos ſuos, qui deinceps *itinere non fatigabuntur longiore*, *hortatur*, *ut laudent Deum qui hæc*, inquit, *nos ſancire bene, & juſtè illuminavit.*

5. Sed & ante Juſtinianum idem conſtituerat Imperator Gratianus, cujus ſanctio Codici Theodoſiano inſerta eſt ſub tit. de accuſationibus, lib. 10. *Vltra Provinciæ terminos accuſandi licentia non progrediatur: oportet enim illic criminum Iudicia agitari, ubi facinus dicatur admiſſum. Peregrina autem Iudicia præſentibus legibus coërcemus.*

6. Eandem æquitatis regulam viguiſſe ſub Gothis Italiæ Regibus, ut emergentium negotiorum causâ, mitterent in Provincias potius, quàm homines penatibus ſuis extraherent, intelligi poteſt ex Caſſiodori formula Rectoris Provinciæ: *Omnino providè*, inquit, *decrevit antiquitas ad Provincias mitti, ne poſſit ad nos veniendo mediocritas gravari.*

Ra-

Rationem apud eundem dat Alaricus: Mulcta eſt hæc, non juſtitia; jus tædio dilationum ſumptuumque tranſit in injuriam.

7. Quid apud Gallos hac in re obſervatum ſemper fuerit, nationis illius Scriptores magno numero teſtantur. Omnium vice Renatum Chopinum audiamus, qui lib. 2. de ſacra politia, tit. 4. n. 18. ait: *Politicis ſanctionibus poſteriorum temporum, Romana Sedes tenetur ſupremam illam ſacrarum litium cognitionem demandare Gallis Eccleſiarum Præfectis, & intra propriam cujuſque litigatoris Diœceſim degentibus. Quod ſi quid in eam legem peccatum eſſet, alitervè Gallici Cleri libertas immunitaſque labefactata, aut Iura Regni imminuta Pontificis Codicillis; ſolebant ij pridem, quorum intererat, querulo libello agere apud Patres Pariſienſes, &c.* Et paulò poſt addit: *Appellationem hodie ſolere interponi ab Eccleſiaſticis Magiſtratibus tanquam ab abuſu Eccleſiaſticæ poteſtatis.*

Hoc

Hoc amplius non patiuntur Galli, Epiſcopum ullum ſui Regni, omiſſo medio, ſeu proximo Judice deferri reum ad Apoſtolicam Sedem, ſed Synodorum generalium, ac nominatim octavæ conſtitutionibus inhærentes, per gradus, ad proximos ſuperiores judicia ſua procedere, & devolvi faciunt. Chopin. dicto loco.

Secundùm hæc cum ſuperiore ſęculo Epiſcopus Valentinus à Pio IV. ad cauſam dicendam ſuper crimine hæreſeos Romam in jus eſſet vocatus, ac deinde non ſe ſiſtens, uti contumax, hæreſeos ſententiâ notatus; factum eſt à Rege ſolenne Senatusconſultum Anno 1567. quo recepta eſt *tanquam ab abuſu* contra eam ſententiam *appellatio*, factaque ſevera inhibitio, ne quis obtemperare Romanæ ſententiæ, aut exequi eam auderet, uti ejus ævi ſcripta publica fidem faciunt.

Inſerta autem Senatusconſulto eſt

ea

Digitized by Google

ea ipſa ratio , quam ſupra adduxi. *Que par les Conciles de l'Egliſe, & meſme par l'un des quatres Generaux, il eſt expreſſement ordonné, que les Eveſques, pour quelque crime que ce ſoit, ne doivent eſtre tirez hors de leur Province.*

Sed ſuperſedeo Francorum rebus referendis, quorum in Eccleſiaſticis cauſis libertas, non per omnia probatur Belgis, qui Regis Catholici Imperiis ſubjecti, Hiſpanorum libentiùs exempla ſibi imitanda proponunt.

Quibus hac in re privilegiis gaudeant, & quam maſculis decretis ſe munierint adverſus evocationes, Alvarez de Caldas ſingulari commentario complexus eſt, eaque auctor tractatus de primis inſtantiis ante annos paucos editi, longa ſerie recenſet.

Anno 1487. Ferdinandus Catholicus inhibuit Inquiſitoribus Barcinonenſibus, ne litteras quaſdam, quibus primæ inſtantiæ cognitio inter-

interverſa eſt , reciperent.

Idem Rex Anno 1505. ad Julium II. Pontificem ſcripſit, ut delegationem quandam in præjudicium privilegiorum Regni factam revocare in animum induceret.

Anno 1509. generali Pragmaticâ ſanctione vetuit, ne quis reſcripta ulla Curię Romanæ, circa Inquiſitorum cauſas, ſe inconſulto in ditionem inferret.

Cùm verò Conſiliarii quinque Supremæ Curiæ Vallis-Oletanæ appellationem quandam ad Romanum Tribunal temerè admiſiſſent hujuſmodi cauſæ, quæ ad Regiam notionem jure pertinebat, tanta iracundia commotus eſt Rex, uti Catholicus, ita & dignitatis ſuæ ſtrenuus vindex, ut eos omnes Magiſtratu ſuo moverit, aliis in illorum locum ſubſtitutis, Anno 1491. *Garibay in compendio Hiſtoriali. Lib.* 18. *cap.* 40.

Aliquoties etiam Carolus V. Impera-

perator, & Philippus Secundus queſtus apud Pontificem eſt, de evocatione cauſarum ad Romana Tribunalia, additâ ratione, quod Nicæni Concilii Decretis, & Regni Juribus adverſari eas diceret. Generale Conſultum Supremi Senatus Caſtellæ Anni 1572. refert *Salgado de ſupplicat. ad Sanctiſſimum, parte 2. cap.* 11. inhibens, ne quiſquam per reſcripta Apoſtolica extra ſepta regni ejuſdem in jus vocetur.

9. Similem Luſitaniæ conſtitutionem, pro illius Regni incolis, ipſiſmet verbis *ibidem num.* 100. adducit. Atque addit *num.* 83. ſi quis, etiam exemptus, & Romano Pontifici proximè ſubjectus ad Judicem delegatum extra Regni terminos in jus vocetur, non ſolùm petenti, ſed & tacenti, & diſſimulanti, Regiam protectionem ultro impertiendum eſſe: *Tanquam*, inquit, *hoc ſit Regis proprium munus, & Regale officium, ne ſubditi tali moleſtia opprimantur, maximè*

mè cum Clerici, Eccleſiaſticæque perſonæ cives reputentur, ſintque pars populi, & membra Reipublicæ temporalis, ad quorum protectionem tenetur Princeps.

10. Refert Bonfinius, & ex eo Ant. Roſſel. In Hiſtoria Pontif. Juriſdict. lib. 4. c. 7. Matthiam Hungariæ Regem Regnicolis omnibus, Optimatibus, Pontificibus, Præpoſitiſque interdixiſſe, ne pro cauſarum diſceptationibus Romanum forum adirent.

11. In Burgundia etiam particulari edicto proſpectum eſt, ne extra ditionem iſtam in ullo genere cauſarum, incolæ in jus vocentur, quod hodieque vigere teſtatur ejus regionis nuper [a] Senator Grivellius deciſione Dolana 30. *num.* 16. *Ab antiquo*, inquit, *vetitum eſt, ſolennibus edictis noſtrorum Principum ſubditos diſtrahere, & extra Provinciam ad litigandum*

a *Ordonnances de la Franche Comté lib. 6. L. 5. anno* 1277.

dum vocare, ſive coram Eccleſiaſtico, ſive coram Laïco, aut alio quocumque Iudice.

12. De Regni Angliæ privilegio, cùm nondum à Catholica Religione deſciviſſet, Matthæus Paris in Hiſtoria ſua ſcribit his verbis: *Gravatur Regnum Angliæ, quòd Angli extra Regnum, in cauſis auctoritate Apoſtolicâ trahuntur, contra Regni conſuetudinem, contra jura ſcripta, contra indulgentias à prædeceſſoribus Domini Papæ, Regi, & Regno Angliæ conceſſas.*

13. Venetos quoque, etſi non tam longè diſſitos ab urbe, graviſſimis edictis continuiſſe olim ſubditos ſuos, ne ad Romanam Curiam invicem in jus vocarent, *ſcribit Guicciard. in Hiſtoria Italiæ, lib.* 17.

De Belgarum moribus & privilegiis, ſuprà ſat largè dictum eſt.

Ex quibus jam liquidò apparet, nec ſæculi leges, nec exteras conſuetudines ferre, ut accuſationes in locis longinquis, ubi nec domicilium habet,

habet, nec crimen admiſit accuſatus, atque adeò nec in urbe inſtitui poſſint: & conſequenter verum eſt, nec in Eccleſiam Dei id eſſe recipiendum, uti à temporibus Apoſtolorum cuſtoditum, & Nicænis Decretis apertè ſancitum eſſe, ante oſtendimus.

Canon Apoſtolorum 73. id inſinuans eſt: *Epiſcopum de aliquo per fide dignos accuſatum homines, ab Epiſcopis vocari neceſſarium eſt. Et ſi quidem comparuerit, & confeſſus convictuſque fuerit; cenſura irrogator Eccleſiaſtica. Si verò vocatus non obtemperaverit, ſecundâ quoque vice vocator, miſſis duobus ad ipſum Epiſcopis. Quòd ſi per contumaciam ne ſic quidem comparuerit, Synodus ſuam contra ipſum pronuntiato ſententiam, ne quid tergiverſando detrectandoque judicium lucrifacere videantur.*

Manifeſtum igitur eſt, quàm non Canonica & legitima ſit, quæ emanaſſe nuper audita eſt, duorum Seniorum Belgii Epiſcoporum, ad Tri-

 bunal

bunal Pontificium evocatio, procurata pravis artibus factioſorum quorundam, à quibus nec ſupremi Pręſulis Religio immunis eſt, qui profiteri non erubeſcit, per inſidioſas ſuggeſtiones, ſe quędam ſubinde incompetenter agere, quæ emendare non detrectet, Can. nos. ſi. 2. qu. 7. *Nos ſi,* inquit ad Imperatorem Pontifex, *incompetenter aliquid egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non conſervavimus, veſtro, & miſſorum veſtrorum, cuncta volumus emendare Iudicio.*

14. Quia igitur evocatio illa lędit inveterata Belgarum privilegia & inſtituta, quorum certiorem redditum fuiſſe Pontificem, non apparet, pro ſubreptitia jure haberi poterit, quæ res S. Sedi neutiquam probroſa eſt, ut S. Cyprianus in cauſa Baſilidis olim cenſuit.

a Vel ſi ipſo non conſcio, fortè ab hominibus pravis compilata eſt, quod genus fraudis à Curia Romana

a *Epiſt. Caroli Calvi ſuprà relata.*

Digitized by Google

na hodie non eſſe alienum, Orbis Chriſtianus novit, & irrogata publicè ſupplicia teſtatum fecerunt; ut *ſuppoſititia*, aut certè *ſuſpecta* refutari poterit.

a Quia verò Nicænis Canonibus adverſatur, ipſis Pontificibus auctoribus, pro *nulla, irrita, & invalida*, ducenda eſt.

b Ab æquitate verò, & communi juſtitię norma, ac gentium moribus abiens privilegio B. Petri deſtituitur.

c Tranquillitatis etiam communis interpellatrix publico auxilio avertenda eſt, præſertim ejus cui Eccleſiarum *Pax, æquabilitas, & ordo commiſſus eſt; quique violentiam patientium; præcipuè Sacerdotum Chriſti ſalus eſt*, ut in Synodo Chalcedonenſi Imperatorem Martianum compellat Epheſinus Epiſcopus.

 Quòd

a *Epiſtolæ Pontificum ſuprà relatæ.*
b *S. Leo ſuprà laudatus.*
c *Epiſt. Conſtantini ad Synodum Tyriam.*

Digitized by Google

Quòd [a] ſi ſpretâ Canonum auctoritate, ſi contemptis privilegiis, & inſtitutis Regionum, ſi omni æquitate poſthabita, & ſine reſpectu publicę tranquillitatis, exigere pergant Romanæ Curię Miniſtri, quòd pręſtare non ſit in arbitrio vocatorum; atque cenſurarum inſidiosâ comminatione id extorquere in animum inducant, audire rurſus merebuntùr quæ olim expoſita ſunt in ſimili cauſa: [b] *Nolite ex veſtro nomine excommunicationum intentationes contra ſacrarum Scripturarum tramitem, prædicationemq́ue Majorum, ac ſacrarum legum, ſanctorumq́ue Canonum conſtitutiones, nobis de cætero ſcribi, cujuſque inſtinctu permittere, precamur; quia ſcitis, & ſcimus totum eſſe irritum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum.*

Verùm à Pontificis Summi ęquitate, & Apoſtolicæ Sedis manſuetudine

a *Acta Concil. Chalced. ſup. relata, Act.* 11.
b *Epiſtola Caroli Calvi ad Adrianum Papam, ſuprà relata.*

dine mitiora expectantur, a *quæ ſententiam ſuam tantâ Concilii moderatione* olim *concipere* conſuevit, *tantâ patientiæ maturitate decoquere, tantaque deliberationis gravitate proferre, ut retractione non egeat*, prout ex Gregorio Papa Gratianus refert.

Aliter ſubinde per importunitatem, fraudem, vel ſubreptionem latas ſententias, novum non eſt, ab ipſis qui tulerant Pontificibus in melius commutari.

Nam ut Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperatorem Epiſtol. 7. ait: *Sententiam Romanæ Sedis, non negamus poſſe in melius commutari, cùm ſibi ſubreptum aliquid fuerit*, &c.

Secundùm quæ Baronius in Annalibus Eccleſiaſticis ad Annum 417. n. 49. 51. 52. refert Proclum Maſſilienſem Romam vocatum, ac ſententiâ Zozimi Papæ condemnatum, ab eodem melius inſtructo fuiſſe mox reſtitutum. Ex libro Pontificali

a *Cauſa 35. quæſt. 9.*

ſicali Gratianus in can. [a] Gregorius conſimilia exempla recenſet, de Theodoſio honore Presbyterii exuto ab Eugenio, & conſecrato poſteà Epiſcopo Eccleſiæ Signinæ à Gregorio: de Leontio depoſito, deinde Patriarchæ dignitate in Antiochenſi Eccleſiæ ornato: de Miſeno Epiſcopo à Felice damnato, & à Gelaſio ſucceſſore Eccleſiæ reddito.

Plura, ſi quis ejuſdem argumenti deſideret, reperiet apud eundem Gratianum Can. Joannes Chryſoſtomus diſtinctione 50.

Quòd ſi igitur ipſas definitivas ſententias ſuas partibus plenariè utrimque auditis, prolatas æquitate ita poſtulante Romani Antiſtites non gravatè aliquando retractarunt, non aliud expectare poſſumus de præparatoriis judiciorum decretis, uti ſunt evocationes, comminationes, & his quæ partibus inauditis concipiuntur, quæ haudquaquam paris

a *Dict. cauſa 35. quæſt. 9.*

paris firmitatis habentur; & non rarò ex incertis rumoribus, ſtudiis partium & calumniis originem ſumunt, quæque cùm tot rationibus, & privilegiorum teſtimoniis oſtenſum ſit, contra jura, & inveteratos mores eſſe elicita; fas eſt credere ſilentio fore obliteranda, aut ab ipſa unde prodierunt Sede, circumcidenda. Non abibit hâc agendi ratione à ſententia deceſſorum ſuorum Innocentius, cui hanc præformavit definitionem Anacletus Papa, ſcribens omnibus Epiſcopis, & reliquis Chriſti Sacerdotibus, Epiſtola 1. c. 3. [a] *Privilegia Eccleſiarum, & Sacerdotum, intemerata & inviolata cunctis decernimus manere temporibus. Leges Eccleſiæ Apoſtolicâ auctoritate firmamus, & peregrina Iudicia ſubmovemus.*

Cùm porrò humiles ſubmiſſionis ſuæ literas non unas ad ſanctam Sedem dederint evocati Epiſcopi, ut duritiem mandatorum, quibus preme-

a *Refert Gratianus cauſa 25. qu. 2. c. 1.*

mebantur, ad benignitatem ſi poſſent, inflecterent; omnes numeros dicendi ſunt expleviſſe juſtæ obedientiæ, ſecuti etiam moderatione plenum Conſilium Jvonis Carnotenſis Epiſcopi, Epiſt. 150. *Si qui aliquando ſe prægravatos ipſius Eccleſiæ auctoritate conqueruntur, hoc eis conſilium damus, ut non deſcendant in Ægyptum propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugiant, & inde expetant levamen, unde conqueruntur accepiſſe gravamen, quia quæ aliquando corripit paternâ ſeveritate, eadem frequenter colligit maternâ pietate.*

Si verò Ægyptus ipſa, ſeu mundana poteſtas ſponte ſuâ commota, & rei inauditæ novitate provocata, ad officium ſuum exiſtimaverit pertinere jure protectionis, ſubmovere faſcibus ſuis noxias Reipublicæ molitiones, atque inde turbas & ſcandala ſuſcitari contingat; teſtatum erit atque perſpectum omni hominum ordini, nihil ab Epiſcopis hac

hac in re prætermiſſum, quod ad retinendam publicam quietem, aut Apoſtolicæ Sedis dignitatem conſervandam poſſet deſiderari.

CAPUT Poſtremum.

De libello famoſo, in contumeliam duorum Belgij Antiſtitum nuper vulgato.

NOn ſatis fuit factioſis hominibus circumveniſſe Apoſtolicæ Sedis religionem, ut Decreta citatoria emitteret, inquinata iis vitiis, quæ jam commonſtrata ſunt; niſi etiam diffamatoriis libellis, quod eſt teterrimum calumniandi genus, in optimorum Præſulum famam graſſarentur. Scheda tumultuaria, manu & charactere incognito ſcripta, nullâ publicâ fide, aut ſigillo munita, foribus Eccleſiæ intempeſtâ nocte appenſa, mox detracta & exploſa, communi omnium Calculo, Sycophantæ opus eſſe, facilè deprehenſa

 eſt.

Digitized by Google

eſt. Abſit enim, ut quod jura omnia, & nationes abominantur, Sedi Apoſtolicæ, quæ & ipſa Canonibus ſuis hoc facinus damnat & execratur, adſcribi poſſit. Abſit ut ubi domicilium debet eſſe religionis, ibi inveniatur ſedes & ſolium calumniæ. Non vult pro ſuo agnoſci Pontifex, aut fidem adhiberi reſcripto, quod in regulas Grammatices, & rectæ conſtructionis impingit. *Cap. ad audientiam* 11. *extr. de reſcriptis*: non minus ſcilicet curioſus Latię linguę, quàm olim Cæſar Auguſtus, quem Suetonius refert. [a] *Legato Conſulari ſucceſſorem dediſſe, ut rudi & indocto, cujus manu ixi, pro ipſi, ſcriptum animadverterat.*

Quantò major ratio eſt non agnoſcendi Decreti pro legitimo, & Apoſtolico, quod tot ſolœciſmis Juris laborat, quod præter regulas Syntaxeos, offendit Eccleſiaſticæ diſciplinę normas, à S. Patribus & Conciliis traditas: cujuſmodi mandata ab om-

a *Sueton. in Auguſto.*

omnibus refutanda eſſe civilia pariter, & Canonica jura inculcant. *L. reſcripta Cod. de precibus Imp. offerendis, Can. Reſcripta* 25. *q.* 2. Non eſt verò difficile conjicere ex quo armamentario depromptum ſit hoc venenatum telum, quo elogio libellos famoſos notant Imperatores Arcadius & Honorius in Theodoſiano Codice, nimirum ex illa calumniæ officina, unde tot hodie Sycophantię, & viris bonis infeſta ſibila effunduntur, ac peſtilentes flatus, *qua data porta ruunt, ac terras turbine perflant*. Ex illo, inquam, ludo ubi mentiendi, & pejerandi, & maledicendi ars per regulas traditur, ubi inter dogmata eximia, & diſputationum themata propugnantur, leviculum eſſe peccatum viri in dignitate conſtituti auctoritatem tibi noxiam falſo crimine elidere, ubi & ſicarii & homicidæ jam invenêre patronos, qui in Gymnaſiis & commentariis publicis declamant impunè tolli è medio,

etiam

etiam ab Eccleſiaſticis viris, eos qui exiſtimationem illorum labefactare falſis criminationibus nituntur, quas ſcilicet ipſi privato judicio ſuo pro criminationibus habent, idque ſi Superis placet, ſpecie quadam juſtæ defenſionis, ut famam ſuam integram apud populum conſervent. Fruſtrà verò quis exclamet illud vetus, *Vbi nunc lex Remmia Dormis?* Ubi lex Cornelia? Ubi eſtis publica judicia? Miſeras ſe licet leges homines faſtuoſi novo quodam jure ſuo freti confidenter irrident, proculcant, & tanquam tela aranearum impunè effringunt, & his artibus atque inſidiis facilè cuivis quem hac ratione velut in triumphum circumducunt, inſultant. In ſumma Donatiſtarum regulam ſibi ſequendam propoſuiſſe videntur. Quod volumus ſanctum eſt. Hoc calumniatorum genus exitio publico repertum nunquam ſatis coërcitum fuit, nimirum quia ex igno-

ignoto receſſu, çæca; ſed felle, imò ſanguine tincta ſpicula in abſentes, aut ignorantes dirigunt, modò rumores ſiniſtros, quos ipſi confinxerunt, in vulgus ſpargentes; modò chartulas famoſas diſſeminantes, aut publicè exponentes ſimplici, & credulo populo: confiſi, ut eſt veriſimile veteri dicto. a *Non eſſe remedium adverſus Sycophantæ morſum.* Quo magis coinniti omnes boni debent, præſertim qui Reipublicæ gubernacula tenent, ut hanc peſtem, & flagitioſum morem, graſſatione quavis, & latrocinio deteriorem è Republica Chriſtiana eliminent. Mirum verò cum plerique calumniam tam validè odiſſe videantur, patulas tamen aures ad eam excipiendam gerere, atque tam lentos eſſe, ac remiſſos, ſi quis eâ fraude juguletur, qua & ipſi, & optimus quiſque tam facilè jugulari poteſt. Pernicioſa ſanè patientia eſt, quæ

a *Ariſtophanes in Plato.*

quæ impunitate hoc malum alit, quod ſuppliciis omnibus perſequendum erat. Non dubitarunt olim boni Principes capitali pœnâ ulciſci hoc facinus, illo præſertim ævo, quo certamina de religione imflammabant partium ſtudia, quæ deinde in funeſtas calumnias erumpebant.

Conſtantinus Imperator, ille calumniarum, delatorum, & jurgiorum infeſtus hoſtis, qui in Nicæna Synodo rixantium, & invicem proſcindentium Antiſtitum libellos ne legere quidem voluit, ſed complicatos conjecit in ignem, tres de famoſis libellis leges edidit Codici Theodoſiano inſertas; atque imprimis cavit, *Vt nullas exinde calumnias patiantur ii, quorum de factis, vel nominibus aliquid continebunt.* Deinde conſtituit, *ut ſcriptionis auctor requiratur, qui repertus, etſi vera probaverit quæ ſcripta ſunt, tamen ſupplicio non ſubtrahatur.* Alterâ conſtitutione *eoſdem libel-*

bellos flammis juſſit *aboleri, quorum auctor nullus exiſtit.* Tertia verò ſanctio ſtatuit, *famoſam ſcriptionem, quæ nomine accuſatoris caret, minime examinandam eſſe, ſed penitùs abolendam, eumque qui accuſare vult, non captioſa, atque occulta ſcriptione, ſed libera intentione alterius vitam in judicium devocare debere.* Conſtantini Patris ſui veſtigiis inſiſtens Conſtantius filius, exiſtimationem eorum, qui ſic læduntur, rurſus in tutelam ſuam recipiens, alia lege eidem Cod. inſerta, *Non vita cujuſquam*, inquit, *non dignitas concuſſa his machinis vacillabit*: Imò innocentiæ argumentum inde rectè peti decernit: *Innocens creditur*, ait, *cui defuit accuſator, cùm non deeſſet inimicus.* Si enim qui inſtitutâ accuſatione non convincitur, innocens habetur; majus innocentiæ teſtimonium habet, quem infeſtus inimicus ne accuſare quidem palam, ſecundùm ſolennia judiciorum audet.

Tantum denique odium olim

fuit

Digitized by Google

fuit, diffamantium libellorum, ut ab Arcadio, & Honorio Imperatoribus edictum ſit, *etiam eos, qui famoſam ſeriem ſcriptionis impudenti agnita lectione non illicò diſcerpſerint, vel lectorem cognitum prodiderint, ultorem ſuis cervicibus gladium reformidare debere*. Cujus legis ſententiam, in Codicem ſuum Juſtinianus Imperator poſtea retulit, ſub titulo *de famoſis libellis*. Sed & ante hos Chriſtianos Imperatores, ipſi gentiles Principes à ſæculo ſuo hanc infamiam abeſſe voluerunt, ne inſidioſis, & ſine nomine libellis cujuſquam exiſtimatio in diſcrimen adduceretur.

Notum eſt Trajani Imperatoris ad Plinium Juniorem reſcriptum: [a] *Sine auctore propoſiti libelli, nullo in crimine locum habere debent: nam & peſſimi exempli, nec noſtri ſæculi eſt*. Et hoc quidem in cauſa Religionis Chriſtianæ, cui erat infeſtus, ita reſpondit: Idque imitatus Adrianus, Trajani ſucceſſor,

[a] *Extat inter Epiſtolas Plinii.*

ſor, non aliter quàm lege agi permiſit contra Chriſtianos, hoc eſt ſervatis judiciorum ſolemnibus. Calumniatores verò, uti in aliorũ cauſis, pœnis ſolitis coërceri voluit; uti oſtendit ejus de hac re reſcriptum ad Minucium Fundanum. Celebratur etjam Juliani, licèt Apoſtatæ, prudens & ex tempore reſponſum, quod non ſine cauſa Macellinus vehementer laudat: *Ecquis innocens eſſe poterit, ſi accuſaſſe ſufficiat?*

Quod leges ſæculi, & Gentiles Principes in Republica tantopere execrati ſunt, ab Eccleſia Dei quam decet omnis moderatio, multò magis abeſſe debere ambigi non poteſt. Ex teſtimoniis ante adductis apparuit, à temporibus Apoſtolorum obſervatum eſſe, quas accuſandi formas, leges, & mores ſæculi damnant, eas & ab Eccleſia penitus rejici. *Et ſanè quod in Laicis reprehenditur, id multò magis debet in Clericis prædamnari*, inquit Adrianus I. Papa Can.

44. in-

44. inter eos, quos contra falſos accuſatores collegit. Sed & diſertè, inſidioſum iſtud infamandi genus, per incognitas ſcriptiones damnarunt veteres Eccleſiæ regulæ. Concilium Eliberitanum habitum Anno Chriſti 305. Can. 52. ita decernit: *Hi qui inventi fuerint libellos famoſos in Eccleſia ponere, anathematizentur.* Can. 46. inter jam memoratos mãdat, auctores hujuſmodi libellorum etiam corporis pœnam ſuſtinere, ac flagellis ſubjici: *Eumque qui prius invenerit, rumpere jubet, ſi non velit auctoris facti culpam incurrere.*

Non deerunt, ut ſæculum nunc eſt, calumniæ Patroni, qui dicant vanam eſſe hanc contra famoſos libellos declamationem, atque id quod actum eſt contra Epiſcopos pro accuſatione, quod affixum pro ſententia in contumaces lata, clamitent accipiendum: ſed portentum eſt accuſatio ſine judicio, judicium ſine legitima citatione, citatio

tio ſine ſiſtendi & defendendi ſui facultate. Clamabat olim in Verrem M. Tullius, & ut ſummum nefas homini exprobrabat, *Crimen ſine accuſatore, ſententiam ſine Conſilio, damnationem ſine defenſione.* Et in Oratione pro Cœlio: *Aliud*, inquit, *eſt maledicere, aliud accuſare: accuſatio crimen deſiderat; rem, ut definiat; hominem, ut notet: argumento probet; teſte confirmet.* Principia non gentium tantùm; ſed ipſius naturæ ſunt, neminem indictâ causâ damnandum eſſe: audiendam utramque partem; defenſionem nulli intervertendam: quæ quomodo poſſunt omnia manifeſtiùs violari, quàm ſi vocatus quis ad Tribunal Romanum, ubi Religione Juris-jurandi, & inhibitione Regiâ auctoritate factâ, prohibetur ſe ſiſtere; ubi etiam per privilegia, & mores Regionis reſpondere, & defendere ſe non poteſt, poſtquam abſentiam ſubmiſſis litteris excuſavit, & legitimo judicio ſe obtulit, ſententia nihilominus

nus feriatur, & quaſi convictus damnetur, nullâ probatione præmiſsâ, ſed nudis vagiſq; rumoribus: & inimicorum delatione abſenti invidiâ conflata: idque deindè inſidioſo, incognito, & quod lucem horreat ſcripto diſſeminetur clam in vulgus. Clamabat apud Ammian. Marcellinum quidam præcipiti ſententiâ damnatus, *Latrocinium eſſe, non judicium, quod contra jus fieret*, *& ut erat*, inquit, *gnarus legum, accuſatorem flagitabat*, *& ſolemnia.* Ubi erimus Belgæ, ſi hæc capitibus noſtris deinceps immineant? Ubi jura & privilegia Majoribus noſtris conceſſa, ſi hæc tam inſignis, & aperta eorum conculcatio, diſſimulatione foveatur, & in exemplum abeat, quo poſteri aliquando premantur? Sed audiamus Evariſtum Papam, aliter ſucceſſores ſuos, & Chriſti fideles inſtruentem.

a Deus omnipotens inquit, ut

nos

a *Epiſt. 2. & in decretis Gratiani cauſa 2. qu. 1. Can. Deus omnipotens.*

nos à præcipitatæ ſententiæ prolatione compeſceret, cùm omnia nuda, & aperta ſint oculis ejus, mala tamen Sodomæ noluit audita judicare, priuſquam manifeſtè agnoſceret, quæ dicebantur. Unde ipſe ait, Deſcendam, & videbo utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint; an non eſt ita ut ſciam. *Deus omnipotens, cui nihil eſt abſconditum, ſed omnia ei manifeſta ſunt, etiam antequam fiant, non ob aliud hæc, & alia multa (quæ hîc prolixitatem vitantes non inſeruimus) per ſe inquirere dignatus eſt, niſi ut nobis exemplum daret, ne præcipites in diſcutiendis, & judicandis negotiis eſſemus, & ne mala proximorum priùs quiſquam præſumat credere, quàm probare. Cujus exemplo monemur, ne ad proferendam ſententiam umquam præcipites ſimus, aut temerè, indiligenterque indiſcuſſa quæque quoquo modo judicemus, dicente veritatis voce:* Nolite *judicare, ut non judicemini: in quo enim judicio judicaveritis, judicabimini, &c.* Nam *mala*

la audita, nullum moveant: nec paſſim dicta, abſque certa probatione quiſquam unquam credat: Sed ante audita diligenter inquirat, ne præcipitando quidquam aliquis agat. Si enim Dominus omnium Sodomorum mala, quorum clamor ad cœlum uſque pervenerat, omnia ſciens, priùs nec credere, nec judicare voluit, quàm ipſe ea cum fidelibus teſtibus diligenter inveſtigans, quæ audierat, opere veraciter cognoſceret; multò magis nos humani, & peccatores homines, quibus incognita ſunt occulta judicia Dei, & hæc præcavere, & nullum ante veram, juſtamque probationem judicare, aut damnare debemus.

Cùm tam procul abeat ab hac judicii forma & moderatione, quæ nuper expoſita eſt venenata & aculeata chartula, totque vitiis aliis laboret, non poteſt libelli famoſi nomen, aut labem evadere, ex quacunque demum latebra emanarit, & quantumvis ſanctam præſeferat auctoritatem, quæ non poteſt hujuſmodi

modi facinoribus pro mantelo eſſe, ſi ratum & fixum maneat eam *in ædificationem*, & non in *deſtructionem eſſe* collatam.

CUMULUS VITIOSITATUM,

Quibus Romanæ evocationes, aliaq́ue contra Epiſcopos acta laborant.

1. OMiſſio Placiti Regii, etſi cætera forent legitima, inſinuationem, atque executionem Decretorum omnium Romanorum in Belgio enervat, & effectu deſtituit, uti luculenter oſtenſum eſt ſingulari Libello nuper edito, cui hoc lemma, *Ius Belgarum circa receptionem Bullarum Pontificiarum.*

2. Nicæni & Sardicenſes Canones vetant Epiſcoporum cauſas Romam pertrahi, præſertim in prima

inſtantia: Pontifices verò Romani ſæpiùs declararunt, irritum eſſe, & nullum, quidquid contra eos Canones fieret. *Suprà cap.* 3.

3. Apoſtolorum ætate obſervatum, & Eccleſiæ regulis ſæpè ſancitum eſt, accuſandi licentiam extra Provinciarum terminos, non progredi, & cognoſcendum de crimine, eo loco, ubi admiſſum eſt. Profitentur autem Pontifices, ſe nolle à Patrum regulis, & ſtatutis Majorum recedi, & pro ſubreptitio habendum, quod contra ea emanaret. *Eod. cap.* 3.

4. Idem conſtitutum jure Civili, quod hac in parte probavit, & recepit Romana Eccleſia, *Cap.* 4. *ſuprà.*

5. Imò nec jus naturæ admittit, ut accuſatio peragatur eo loco, ubi nec criminis, nec innocentiæ probatio facilè haberi poteſt. *Eodem cap.* 4.

6. Bulla Leonis X. anni 1515.

omnes

Digitized by Google

omnes proceſſus & cenſuras pronuntiat nullas, & irritas, ſi quis in prima inſtantia, ab ipſo etiam Pontifice evocetur è Belgio : quod locum habet tam in criminalibus, quàm civilibus cauſis. *Suprà capite* 2.

7. Belgarum vetuſtiſſima privilegia, à Principibus etiam Clero jurata, non permittunt Belgas, in ullo cauſarum genere, judicari extra Belgium, idque ante bina ſæcula ſic intellectum, reſpectu Prælati Brabantini, ob crimen evocati à Pontifice. *Eod. cap.* 2.

8. Decretum primum Romanum 11. Maij 1653. editum, nullum diem continet, ſeu terminum, intra quem ſe ſiſterent Epiſcopi, & ſe expurgarent, ſed vagâ oratione ita conceptum eſt, *niſi ſe quamprimùm expurgarent, cenſuris, ac pœnis Eccleſiaſticis, ſe quamprimùm coërcendos intelligerent.* Tradit verò Joannes Andreæ, *ad cap. Excommunicamus extr.*

De hæret. num. 5. ſi purgatio alicui indicta ſit, ſine expreſſione termini, non incurri contumaciam ab eo, qui non ſe ſtiterit.

9. Cùm eodem Decreto, nulli etiam eſſent expreſſi articuli, ſuper quibus ſe expurgarent Epiſcopi, ſed tantùm in genere dictum, *multa præjudicialia auctoritati Sedis Apoſtolicæ contineri*, per litteras petierunt, ſed hactenus non obtinuerunt Epiſcopi, eos articulos deſignari: quod tamen fieri mandat Innocentius, in Lateranenſi Concilio *cap. Qualiter extr. De accuſationibus*, his verbis: *Exponenda ſunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, ut habeat facultatem defendendi ſeipſum.*

10. Decretum alterum citationis Epiſcoporum, ad ſiſtendum ſe perſonaliter in Urbe, non fuit manu ipſius Pontificis ſignatum, quod tamen ſub pœna nullitatis requiri, conſtituit Bulla Pii IV. edita Anno 1560. his verbis. *Eis, & eorum cuili-*

bet

bet (ſcilicet Archiepiſcopis, & Epiſcopis, &c.) *ut quando reſederint, etiam prætextu quorumcumque delictorum, & exceſſuum atrociorum, etiam hæreſis, & læſæ Majeſtatis, criminum, per eos quomodolibet commiſſorum, ad comparendum perſonaliter in Curia Romana, per quoſcumque Iudices Ordinarios* (qualis eſt Pontifex reſpectu Archiepiſcopi & Epiſcopi) *vel Delegatos, etiam S.R.E. Cardinales, niſi vigore ſpecialis commiſſionis, manu noſtrâ, vel Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ſignata, trahi, aut citari non poſſint, nec debeant, atque aliter factas citationes, & cenſuras in iis appoſitas, ac inde ſecuta quæcumque, nulla, & irrita, ac nullius roboris & momenti fore, ac eos minimè afficere, aut arctare ſtatuimus.*

11. Synodus etiam Tridentina *ſeſſ.* 13. *cap.* 6. *de reformat.* vetat perſonaliter citari Epiſcopum, niſi ob cauſam, ex qua deponendus, vel privandus veniret, cujus nec umbra in hoc negotio occurrit.

 12. Ter-

12. Tertia citatio, oretenus Archiepiſcopo, per ignotum Presbyterum, & litteris privatis Internuntii Pontificii Gandenſi Epiſcopo inſinuata, eo ex capite laborat, quòd authenticum Decretum Pontificis unà exhibitum non ſit: quod tamen exigitur, *Clement. Cauſam de electione*, his verbis: *porrecto videlicet ſibi, ſub ſcriptura authentica, vel prælecto illius tenore.*

13. Nullam etiam fidem fecit Internuntius Pontificius mandati, ſeu commiſſionis Apoſtolicæ, ad ita citandum: ſine cujus tamen inſertione, non adſtringit citatio, nec conſtituit in mora, aut pœnis obnoxium reddit citatum, præſertim perſonam illuſtrem. *Sigiſmund. Scaccias Pragmaticus Romanus de Iudiciis lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 3. *Auguſtinus Barboſa ad cap.* 31. *extr. De officio delegati num.* 4. *&* 5.

14. Contra illuſtrem quoque perſonam, verbalis citatio jure non admitti-

mittitur, ſed omninò litteris peragenda eſt. *Scaccias d. loco.* Inter perſonas verò illuſtres ſine dubio ſunt Archiepiſcopi, & Epiſcopi. *Ant. Delre de juramento calum. cap.* 15.

15. Quoties quis evocatur extra territorium, aut Provinciam ſuam, etiam tunc non valere citationem verbalem, ſed adhibendam litteralem, tradit Bartolus *in Extravag. Ad reprimendum, verb. per nuntium, Maranta in Speculo parte* 6. *memb.* 1. *numero.* 80.

16. Vetat inſuper Synodus Tridentina *cap.* 20. *ſeſſ.* 24. *reformat.* evocari ad Sedem Apoſtolicam primæ inſtantiæ cauſas, *niſi quæ juxta Canonicas ſanctiones apud eandem Sedem ſunt tractandæ, vel quas ex urgenti, rationabilique cauſa, judicaverit ſummus Romanus Pontifex, per ſpeciale reſcriptum, Sanctitatis ſuæ manu propriâ ſubſcribendum, committere, aut evocare.* Nulla verò hîc Pontificiæ manus ſubſcriptio, aut cauſæ qualitas ta-

Digitized by Google

lis, ut ſecundùm Canonicas ſanctiones apud Sanctam Sedem ſit tractanda.

17. Priuſquàm citetur perſona in dignitate conſtituta, aut cui debetur reverentia, præcedere debet aliqua cauſæ cognitio. *Scaccias d. loco*; quam non fuiſſe hîc adhibitam, ex eo ſatis colligitur, quòd adſcribatur Epiſcopis editio libellorum, quos conſtat, ipſis inſciis, & poſteà indignantibus, fuiſſe excuſos.

18. Affixio ſchedæ ad valvas Eccleſiæ D. Gudulæ, quæ ſuſpenſionem ab exercitio Pontificalium, & ab ingreſſu Eccleſiæ continet, nullius fidei, aut roboris eſt, quia ſcripta ab homine ignoto, quem eſſe Notarium publicum, in loco, ubi res acta eſt, minimè liquet.

19. Licet conſtaret Notarium eſſe, qui affixæ ſchedulæ ſubſcripſit; non aliud tamen foret, quàm exemplum exempli, ſeu, ut loquimur, copia copiæ, cujuſmodi inſtru-

Digitized by Google

ſtrumenta, præſertim in rebus judiciariis, ac magni momenti, nullius fidei ſunt, *cap. Quoniam contra extr. De Probationib.* ubi in fine, *nec pro ipſius præſumatur proceſſu, niſi quatenus in cauſa legitimis documentis conſtiterit.* Ac ſpeciatim in hac ipſa materia affixionis ſchedarum, ſcribit Veſtrius *in Practica Romanæ Curiæ lib. 4. cap. 3. n. 5. non ſufficere affixionem copiæ, ſed requiri ipſius originalis, cui pars credere tenetur, non autem copiæ. Clem. 1. De judiciis.*

20. Affixio declaratoriæ ſententiæ, in loco publico fieri non poteſt, ſine ſpeciali mandato Judicis, atque aliter facta caret omni juris effectu, *d. Clement.* 1. *De jud.* in verbis, *ipſo Papa ſpecialiter, & ex certa ſcientia id mandante:* non conſtat verò, huic ſubſcriptori ignoto mandatum hujuſmodi umquam fuiſſe datum.

21. Quinimò nec liquet, litteras ipſas declaratorias, quas ſchedula decerni, & relaxari dicit, hactenus fuiſſe confectas, & expeditas, mul-

tò minùs miſſas ad eum, qui ſchedulæ ſubſcripſit.

22. In hujuſmodi ſchedis publicè affigendis exigitur, præter ſubſcriptionem actuarij cauſæ, appoſitio ſigilli ipſius Judicis; *Vantius de nullit. Sententiæ ex defectu citationis. Salgado de ſupplicat. ad Sanctiſſimum parte. 2. cap. 24. numero. 34. & ſeq.* hîc verò nec annulus Piſcatoris, nec plumbum Pontificium conſpectum fuit.

23. Non aliter affixionibus hujuſmodi locus eſſe poteſt, niſi priùs *conſtiterit de non tuto acceſſu.* Sub ditione autem Catholici Regis, nullus obex objectus eſt Romanis Decretis, quæ conſueto ritu, & illæſo more majorum executioni mandantur; quod ſufficere debet, ut tutò accedi poſſe dicatur.

24. Cùm auctoritate Regiâ inhibitum fuerit Archiepiſcopo parêre Romanis evocationibus, ſub pœna injiciendi manus in bona, & reditus,

tus, quo poſſidet: idque ſignificatum ſit in Curia Romana; qui potuit citatus uti contumax damnari? cùm Theologi tradant, juſtum impedimentum, ac metum gravem, excuſare ab obſervatione, & obedientia humani præcepti, licèt id alioquin juſtum foret ac legitimum, Dom. Soto *de juſt. & jure lib.*1.*cap.*6. *art.*4. & Juriſconſulti ſtatuant, probabilem cauſam eximere à pœnis contumaciæ eum, qui in jus vocatus non ierit, *tit.ff. Si quis in jus vocatus non ierit.*

25. Collegium etiam Ordinum Brabantiæ denuntiavit Archiepiſcopo, ne privilegiis regionis, quibus tuendis jurejurando obligatus eſt, exemplo ſuo fraudem faceret. Qua ex re cùm gravia ſcandala apud populum exoritura fuerint; non potuit contumax cenſeri, qui declinare hæc offendicula, habuit neceſſe.

Accedat veluti mantiſſæ loco,

quòd

quòd linguæ Latinæ leges auctor ſchedulæ non ſatis obſervarit, quam tamen ob cauſam vel ſolam, vetat Pontifex reſcriptum ſuum pro legitimo agnoſci, *c. Ad audientiam extr. de Reſcript.* Quid enim ſibi volunt iſta? *De mane, ſtantia ſolitæ audientiæ; Henricus Nicolai Notarius, per copiam concordantem cum ſuo authentico Româ tranſmiſſo*, alijque hoc genus floſculi? Appellantur deinde Cardinales, non *Eminentiſſimi*, ut oportuit, ſed *Reverendiſſimi*, quo nomine honorantur infimi in Curia Prælati. Epiſcopi verò qui de jure compellandi ſunt ut *Fratres*, nominantur item *Reverendiſſimi Domini*, pari cum Cardinalibus honore. Verùm his leviculis, cauſa tam gravis, ac tot ſolidis fulta rationibus, non indiget.

BULLA

Digitized by Google

BULLA

Leonis X. Pontif. Max. quâ conceditur Carolo, tunc Archiduci Auſtriæ, Hiſpaniarum Principi, pòſt Regi atque Imperatori, ne ſubditi ejus in prima inſtantia poſſint extra patriam evocari & conveniri.

LEO Epiſcopus Servus Servorum Dei, ad futuram rei memoriam. Eximiæ devotionis affectus & fidei conſtantia, quos dilectus Filius Nobilis vir CAROLUS Archidux Auſtriæ, ad Nos & Romanam Eccleſiam gerere comprobatur, promerentur, ut illa ſibi favorabiliter concedamus, per quæ Subditorum ſuorum indemnitatibus, indebitiſque vexationibus valeat ſalubriter provideri, & in eos noſtri Paſtoralis officii partes favorabiliter impendamus, prout perſonarum & locorum, ac aliis quali-

lita-

ventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundùm communem æſtimationem, valorem annuum non excedant, & ipſa beneficia generaliter reſervata non fuerint, per Conſervatores & alios quoſcumque Judices, etiam in Romana Curia deputatos, & quavis auctoritate fungentes, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quaſcumque etiam fortiſſimas ac derogatoriarum derogatorias clauſulas in ſe continentium, nunc & pro tempore impetratarum, prætextu, extra Civitates, Dominia, terras, caſtra, & loca, eidem Archiduci mediatè vel immediatè ſubjecta, & recommendata, præterquàm in partibus Hiſpaniarum & regni Neapolitani conſiſtentia, ad quarumvis perſonarum, Univerſitatum ſeu Collegiorum, tam Eccleſiaſticorum quàm ſæcularium, inſtantiam, in prima inſtantia citari aut conveniri, vel aliàs quomodoli-

dolibet ad judicium evocari non poſſint; ſed hujuſmodi cauſæ in partibus illis in prima inſtantia per Judices competentes cognoſci, ita tamen, quòd illæ in partibus ipſis per eoſdem judices competentes infrà annum à die motæ litis computandum terminari debeant. Quare fuit pro parte ejuſdem Caroli Archiducis humiliter ſupplicatum, ut ejus honeſto deſiderio annuere, & aliàs in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Nos itaque eumdem Carolum Archiducem à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure vel ab homine, quâvis occaſione vel causâ latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes & abſolutum fore cenſentes, hujuſmo-

di

di ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolicâ tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus, Quòd Vaſalli, adhærentes, commendati, & ſubditi, mediati & immediati, dictorum Archiducatus, ac Ducatuum, Marchionatuum, Comitatuum, & aliorum Dominiorum hujuſmodi, necnon Communitates, Univerſitates, & ſingulares perſonæ, tam Laïci, quàm Clerici, ſæculares & regulares, dominii & diſtrictuum dicti Archiducis, pro quibuſcumque cauſis, tam ſpiritualibus quàm civilibus & mixtis, forum Eccleſiaſticum quomodolibet concernentibus, ac etiam beneficialibus, dummodò ſingulorum beneficiorum fructus, redditus & proventus viginti quatuor Ducatorum auri de Camera, ſecundùm communem æſtimationem, valorem annuum non excedant, & ipſa beneficia generaliter reſervata non exiſtant, ut præfertur, per Conſervatores,

Digitized by Google

tores, & alios quoſcumque judices, etiam in dicta Curia deputatos, & quâvis auctoritate fungentes, quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quaſcumque etiam fortiſſimas, & derogatoriarum derogatorias clauſulas in ſe continentium, nunc & pro tempore impetratarum, prætextu, extra Civitates, terras, caſtra & loca, eidem Archiduci mediatè vel immediatè ſubjecta, & recommendata, ad quarumvis perſonarum, Univerſitatum ſeu Collegiorum, tam Eccleſiaſticorum quàm ſæcularium, inſtantiam, in prima inſtantia citari aut conveniri, aut aliàs quomodolibet ad judicium evocari non poſſint, nec debeant. Sed hujuſmodi cauſæ in partibus illis in prima inſtantia cognoſcantur, dummodò tamen per ipſos judices in partibus infra annum à tempore motæ litis terminentur. Decernentes omnes & ſingulos proceſſus ac cenſuras, quos & quas contra præ-

Digitized by Google

præſentium tenorem, quâvis etiam Apoſtolicâ auctoritate, abſque earumdem præſentium allegatione & expoſitione ſeu productione, haberi & promulgari; nec non quidquid aliàs ſecus à quoquam etiam per nos & Sedem prædictam, & quâvis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attentari, nullius roboris vel momenti exiſtere, ac præſentibus per Nos & Sedem prædictam, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam de conſilio Fratrum, nullo modo derogari poſſe, neque eis derogatum cenſeri, niſi id per nuntium, per litteras Apoſtolicas ſub plumbo trinis vicibus, ita ut ſemper qualibet vice trimeſtre intercedat, eidem Carolo Archiduci ſignificatum fuerit, & non aliàs, aliter, nec alio modo, ſicque per quoſcumque cauſarum palatii Apoſtolici Auditores & judices in Romana Curia

& extra eam judicari, ſententiari, & diffiniri debere, ſublatâ eis quavis alia judicandi, ſententiandi & diffiniendi facultate. Irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his, à quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, etiam per Nos aut Sedem prædictam contingerit attentari, eiſdem auctoritate & tenore decernimus. Quo circa dilectis filiis Sanctæ Gertrudis, Lovanienſis, & de Eechout, Brugenſis, Abbatibus, ac Præpoſito per Præpoſitum ſoliti gubernari, Sancti Jacobi de Frigido Monte, Bruxellenſis, oppidorum, Leodienſis, Tornacenſis & Cameracenſis diœceſis monaſteriorum, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum, per ſe vel per alium, ſeu alios, præfato Carolo Archiduci, in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ac præſentes litteras ſolemniter publicantes, faciant auctoritate noſtrâ,

eum-

eumdem Carolum Archiducem ſtatuto, ordinatione & decreto prædictis pacificè frui & gaudere. Non permittentes eum deſuper quomodolibet indebitè moleſtari aut perturbari. Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter vel diviſim, ab eadem ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenariam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, ſtatuti, ordinationis, decreti & mandati infringere, vel ei auſu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri

&

& Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo, Quingenteſimo, quintodecimo, tertio Nonas Julij, Pontificatus noſtri anno tertio.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google